

L N B

L A T V I J A S
N A C I O N Ā L Ā
B I B L I O T Ē K A

Latvijas Nacionālā bibliotēka

Preses apskats

14-01-2022

Sagatavoja:

Uzziņu un informācijas centrs

Informācijas pakalpojumu un starpbibliotēku
abonementa nodaļa

Avīze bez politiskām ziņām

19. gadsimta sākumā latvieši bija nocietušies pēc sava laikraksta

VIESTURS SPRŪDE

Shēma, pēc kādas 19. gadsimtā veidojās salīdzinoši mazo nāciju atmoda, bija aptuveni šāda – vispirms bija intelektuāru "klubi", kas sāka arī interesēties par vēsturi un folkloru, turklāt nemaz nebija obligāti, lai intelektuāri arī nāktu no tās tautas, kuru grasījās apgaismot. Un tad šie intelektuāri, nacionālās atmodas aizsācēji, saprata, ka jāiet pie tautas, un ļoti svarīgs instruments, lai to darītu, ir avīze. Bet pirms tam 1817. gadā Kurzemes guberņā, kuras sastāvā atradās latviešu preses šūpulis Jelgava, tika atcelta dzimtbūšana. Vācbaltu filantropu aprindās cēlās jautājums, ko ar atbrīvoto latviešu bauru masu darīt – apgaismot un izglītot viņu dzimtajā, latviešu, valodā vai tomēr pārvācot? Tāds Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) direktora, filologa Andra Vilka un literatūrzinātnieka Paula Dajtas skatījumā šis ir ceļš, kurš 1822. gadā arī latviešu tautu aizveda pie savas avīzes – pārvācotā brīvu izcelsmes Lestenes mācītāja Kārļa Frīdriha Vatsona (1777–1826) rediģētajam "Latviešu Avīzēm". Paldies Dievam, pārsvaru diskusijās toreiz guva tie, kas uzskatīja, ka latvieši jāapgaismo viņu dzimtajā valodā, un šo gadu tātad varam atzīmēt latviešu preses divsimtgadi. Bet kā 19. gadsimta sākuma latviešu ietekmēja avīze pašu mēlē?

Kas bija faktori, kamdēļ tūlīt pēc dzimtbūšanas atcelšanas ar vācbaltu gādību latvieši tika pie savas preses izdevuma?

P. Dajta: Divi lieli punkti – latviešu apgaismības kustība un dzimtbūšanas atcelšana. Tautas apgaismības ideja, ideja, ka latviešiem jāpalīdz, vācbaltu vidū izplatās jau 18. gadsimtā, sākot ar Gotthardu Frīdrihu Stenderu (1714–1796) jeb Veco Stenderu. Pirmais latviešu vispārīga satura žurnāls "Latviska Gadagrāmata" iznāca jau 1797. gadā. Tas ir "Latviešu Avīžu" priekštecis. Iespējam, iespiests uz zilgana papīra, pēc kura pa gabalu var pateikt, kad tas drukāts, jo Krievijas impērijā uz tāda iespiešana notika tikai no 1797. līdz 1799. gadam.

"Latviska Gadagrāmata" tiesām līdzinājās mūsdienai žurnāliem, jo saturs ir ļoti jauks – daļēji literatūra, praktiski un medicīniski padomi, dejas, sprediķi. Iznāca četrreiz gadā. Izplatīja pēc iepriekšējas parakstīšanas. Abonentu saraksts lie-

Literatūrzinātnieks Pauls Dajta (no kreisās) un LNB direktors Andris Vilks: arī senāk latviešiem patika sensacionālas ziņas, bet sakarīgas ne tik ļoti.

cina, ka vairākums pasūtītāju bija vācieši. Uz apgaismību orientēti, viņi lasīja pašu un izplatīja tālāk latviešiem. 19. gadsimta sākumā latviešu apgaismošanā nāca spēciģs uzrāvieni – izdeva aizvien vairāk grāmatu latviešu valodā, kalendāru. Tad praktiski tika iedibināti visi latviešu laicīgās literatūras žanri. Agrāk vai vēlāk bija jāparādās periodiskajam izdevumam.

A. Vilks: Ja nemaldos, brīvlaišanas juridiskā dokumentā bija pat īpašs paragrāfs, ka zemnieki jāinformē.

P. Dajta: Jā, bet ideja par politiskajām ziņām neizdevās, jo Baltijas gubernators lika tam šķēršļus. Politiskās ziņas zemnieku vajadzībām publicēt nelāva, baidoties, ka tas varētu būt bīstami.

Tātad "Latviešu Avīžu" izveidotājs Kārlis Frīdrihs Vatsons gribēja, lai tur būtu arī politika, bet viņam nelāva?

A. Vilks: Viņa pirmajā avīzes projektā, ko Vatsons uztaisīja 1817. gadā, politiskās ziņas bija paredzētas. Kad nonāca līdz atļaujai, tas bloks jau bija izņemts. Jāteic, ka eksistējošā informācijas telpa bija nocietusies pēc jauna formāta, jo agrāk visu lēmumu nolāiššana notika baznīcā no kanceles. Otrs informācijas aprites kanāls bija krogi.

Tas, ka kādā brīdī jāizsprāgst laikrakstam latviešu valodā, bija skaidrs. Turklāt vācu avīzes – "Mitausche Zeitung", "Rigische Zeitung" kā piemērs jau bija priekšā. Vatsona tēvs taču bija "Mi-

tauische Zeitung" redaktors. Turklāt tas sakrita arī ar papīra ražošanas un iespiedtehnikas tehnoloģiju uzlabošanas. Priekšnoteikumu summa bija pietiekoša, lai izveidotu "Latviešu Avīzes".

Igaunijā, Tērbatā, faktiski notika tas pats process, kuru vadīja Otto Vilhelms Māzings (1763–1832). Interesanti, ka sākumā "Latviešu Avīžu" cenzors sēdēja Tērbatā un tikai pēc tam šo kontroles darbu uzticēja Jelgavas ģimnāzijas virsskolotājam Johanam Danielam Braunšveigam (1786–1857).

Vai zināms, kā latvieši uzņēma savu avīzi? Abonēja?

Abonenti pārsvarā bija vācu mācītāji un muižnieki. Bet pamazām avīzi sāka pasūtīt krodzinieki. Tas bija tipiski, ka avīzi centās turēt krogos. Nākamie bija muižu ļaudis un tad arī saimnieki. Sākumā jau avīzes tirāža vispār bija kādi 300–400 eksemplāri. Bet pētījumi rāda, ka vienu avīzes numuru toreiz izlasīja vēl vismaz 10 cilvēki. Tā tas vēlāk bija arī ar "Pēterburgas Avīzēm" – viens nopirka un visi apkārtējie lasīja. Bet, kad Krimas kara (1853–1856) laikā "Latviešu Avīžu" tirāža izauga līdz 4000, tad aptvērumu var mērit jau līdz 40 tūkstošiem lasītāju. Katrā pagastā tā avīze noteikti tika abonēta. Un tā bija tradīcija publiskās vietās iesiet gada kompleksus. Taču tas jau turpinājās arī 20. gadsimta 20.–30. gados.

P. Dajta: Vatsons sākuma posmā nodrošināja, ka pagastu tiesām pasūtīt avīzi bija pienākums.

Pirms 200 gadiem, 1822. gada 5. janvārī, Jelgavā iznāca pirmā regulārā laikraksta latviešu valodā pirmais numurs. "Latviešu Avīzes" turpināja iznākt līdz 1915. gadam.

19. gadsimta 20. gados bija tāds Birzgaies-Lindes mācītāja Konrāda Šulca apcerējums "Sarunāšanās par "Latviešu Avīzēm" Lejaskrogā", kur atļēlota zemnieku saruna, kāpēc viņi šo avīzi nevar lasīt – daudz maksā, zemniekiem nemaz tas viss nav jāzina, grūti ar lasīšanu. Un tad krodzinieks ir tas, kas zemniekiem izskaiduro, kāpēc avīze jālasa un ka vajag mazāk naudas tērēt degvinam, tad atliek arī avīzēm. Stāstīja beigās zemnieki vienojās, ka sametīsies avīzei vairāki kopā.

"Latviešu Avīzes" jau pirmajos gados publicēja lasītāju vēstules. Daļa ir tādas, ka nevaram būt pārliecināti, vai tās nav pašu redaktoru sarakstītas, bet ir arī tādas, kas nāk no īstiem latviešu lasītājiem. Viens tāds korespondents bija Andrejs Bergmanis (1810–1869) – līdz galam nenovērtēta, tam laikam fenomenāla personība, latvietis. Viņš studēja Deksenes skolotāju seminārā Prīstijā un sūtīja savus dzejoļus – 19. gadsimta 30. gados, vēl ilgi pirms jaunlatviešiem! Avīze gada ilgumā

publicēja arī viņa vēstules. Otrs bija Kārlis Krauklīņš (1792–1873), kurš arī sūtīja savus dzejoļus ar pseidonīmu Kurzemes Dēls.

Ko latvieši tolaik avīzēs meklēja? Drukātu vārdu? Konkrētu informāciju?

A. Vilks: Sensacionālas ziņas ļoti patika – ka kāds nomušis, par zādzībām, visādām nelaiēm. Tieši tāpat kā tagad, kad sakarīgas ziņas nemaz tik ļoti neinteresē.

Sevišķi "Latviešu Avīzes" uzplauka Krimas kara laikā, jo tas bija brīdis, kad sāka atļaut drukāt arī par politiku. Tirāžas uzskreja debesis. Tas ļoti labi parādīta Augusta Deglava kultūrvēsturiskajā romānā "Rīga", kur ir epizode, kad tirgū pārdod avīzes un zemnieks prasa: "Vai par kariem arī ir?" Un, kad teic, ka ir, tad "nopirks ar to caitungu". Toreiz jau Krimas karā latvieši arī piedalījās. Tāpēc tās ziņas interesēja.

Vēl interesēja reklāmas. Par to ievietošanu bija bargi jāmaksā. Ja nemaldos, rindiņa 3 rubļi. Liela nauda!

"Latviešu Avīzes" jau ļoti cītīgi reklamēja latviešu grāmatas, taisīja apskatus.

Kā ar tā laika preses ziņu aktualitāti? Nobīde bija liela?

Nu, Kamčatkas gubernators katru dienu atvēra tā datuma avīzi, kurā tā bija iznākusi. Tikai iepriekšējā gadā (smejas). Bet nē, iekšzemes ziņas pienāca ātri. Ārvalstu ziņas, tās gan pārdrūkāja no tā, kas bija jau publicēts vācu presē.

P. Dajta: Ļoti aktīvi ziņu piesūtītāji bija luterāņu mācītāji no dažādām Latvijas malām. Viņi korespondencēs rakstīja par visdažādākajiem notikumiem, kas draudzē notikusi. Kā Daugavā ledus gājis, kādi ugunsgrēki vai slepkavības bijušas. Sevišķi Kurzemē ap "Latviešu Avīzēm" izveidotās mācītāju loks, kas uzskatīja par savu pienākumu rakstīt.

Varat nosaukt tās lietas, kas latviešu sabiedrībā un kultūrā ienāca, pateicoties avīzēm?

Nozīmīga grupa bija populārzinātniskie raksti. "Tas Latviešu Laužu Draugs", kas iznāca no 1832. līdz 1846. gadam, vēstīja par jaunākajiem izgudrojumiem, kādi 19. gadsimta sākumā bija aktuāli – tvaikogi, tvaika lokomotīves, telegrāfs. Bija arī pasaules, dažādu kontinentu apraksti. Tas patiešām bija ļoti svarīgi redzesloka paplašināšanai. Sākas jau ar Vatsona 1822. gadā "Latviešu Avīzēs" iesāktu ģeogrāfisko un etnogrāfisko aprakstu sēriju par Kurzemi. Viņa pamatojums bija, ka, pirms stāstām par to, kas pasaulē notiek, svarīgi iepazīt savu Tēvzemi un ka latvietis Selīja ļoti bieži neko nezina par Ventspili.

Vēl viena ļoti svarīga avīžu tekstu grupa bija daļēji literatūra – stāsti, dzejoļi. Tā jau bija tā joma, kurā 30. gados ienāca pirmie latviešu autori. Tur var novērot procesu, kad latviešu autori pamazām nostājas līdzās vācu mācītājiem – latviešu literatūras kopējiem. Vai viņi sākumā atrodas līdzīgās pozīcijās, par to var strīdēties, taču katrā ziņā šie pirmie latviešu autori stiprināja pozīcijas, lai līdz ar jaunlatviešu laiku latvieši savas kultūras kopšanu no vācu mācītājiem pārņemtu pašu rokās.

Starp citu, šajos 30.–40. gadu dzejoļos ienāca pirmie latviešu pašapziņas motīvi. Kaut vai "Tajā Latviešu Laužu Draugā" 1841. gadā nodrukātie Jāņa Ruģēna (1817–1876) "Kad atnāks

“Krodzinieks zemniekiem izskaidroja, kāpēc avīze jālasa un ka vajag mazāk naudas tērēt degvīnam, tad atliks arī avīzēm.

latviešiem tie laiki./ Ko citas tautas tagad redz...”

A. Vilks: Jā, šī ir ļoti svarīga lieta, ko Pauls pieminēja. Bet tad ir vēl ekonomiskā joma. "Latviešu Avīzes" regulāri publicēja naudas kursus un labības cenas tirgos. Tas veicināja zemniekos saimniecisko domāšanu. Tā sākotnēji bija vienīgā vieta, kur latvieši vispār varēja iegūt kādu tautsaimniecisko informāciju.

Kā "Latviešu Avīzes" toreiz, 19. gadsimta sākumā un vidū, ietekmēja arī latviešu sabiedrisko domu? Kaut vai mudinot potēties pret bakām.

Nu, par plašo ietekmi grūti teikt. Bet par atsevišķām jomām avīzes ietekme bija diezgan liela.

Piemēram, par holēru tur toreiz rakstīja plaši. Nebija jau tas īpaši atšķirīgi no šodienas. Tāpat bija "antivaksēri", ar kuriem jācinās. "Latviešu Avīzes" un "Tas Latviešu Ļaužu Draugs" to darīja. Bija jācinās pret blēnām, ka holēru kāds ievēdis apzināti, ka holēra ir ielaista Daugavā, tādēļ tur nedrīkst kāju iemērt, lai neaplītu.

P. Daija: Ja par sabiedrisko domu, tad 19. gadsimta 20. gados avīzē bija interesanta vēstulju diskusija, kurā piedalījās no latviešiem viens vāgars un viens skriveris un vācu mācītāji. Diskusija bija, "vai Kurzemi vajag pārveidot par jaunu Vācēmi". Un interesanti, ka tieši mācītāji bija tie, kas teica, ka pārvācošanās nav ceļš, kas latviešiem ejams.

P. Vilks: Tas jau arī atspoguļo diskusiju starp divām vācbaltu nometnēm, kur vieni teica, ka latvieši ir pietiekami spējīgi pēc dzimtbūšanas atcelšanas pašī attīstīt savas lietas un valodu, un otri, kas teica, ka latvieši ir "nejaušība", tikpat nepastāvīgs lielums kā izmirušie senprūši, tāpēc jāpārvāco.

Tie mācītāji, kas rakstīja latviešu avīzēm, aizstāvēja domu, ka latviešiem pašiem jāizglitojas, ka vajag grāmatas, skolas savā valodā. Tādējādi "Latviešu Avīžu" galvenais centiens bija vilkt latviešus vairāk uz latviskumu, ne vāciskumu. Tas ir paradoksāli, ja ņem vērā vēlākos viedokļus par šo laikmetu.

Vēl viena lieta, ka vācieši jau latviešu "kārkdūvāciešus" nemaz neatbalstīja. Tie bija paši latvieši, kas tajā metās iekšā, mainīja uz-

vārdus, mēģināja palikt par vāciešiem.

Protams, vāciešu nostāja nemaz nebija altruistiska, un tur viss nebija gluži melnbalts. Viņi zināmā mērā arī baidījās, ka viņu vidū ienāks pārāk daudz latviešu. Tā būtu lieka konkurence. Attīstot latviešu kultūru, vācieši cerēja veiksmīgāk aizsargāt savu kopieni Baltijā pret cara administrāciju.

P. Daija: Pēcdesmitajos gados "Latviešu Avīzēs" Suntuza mācītājs Johans Teodors Bērents (1789-1866) publicēja kritisku rakstu par "puskoka lēcējiem". Viņš to bija iecerējis vairākos turpinājumos, bet cenzūra turpinājumu apturēja. Cenzūra uzskatīja, ka labāk tādus tematus neskart un kāpēc liegt latviešiem pārvācošanos, ja tie to grib.

Lieliski, ka Latvijas Nacionālā bibliotēkā saglabājušies pirmo latviešu laikrakstu komplekti, taču, kas notiks ar mūsdieniš medijiem, no kuriem daudzi pastāv tikai interneta vidē? Vai arī tos digitālā veidā uzkrāj bibliotēkā?

A. Vilks: Smalkā valodā to sauc par rasmošanu vai digitālo arhivēšanu. Jā, cenšamies uzkrāt arī interneta vidē esošo. Bet tur šķēršļi ir nevis tehniski, bet autortiesību jomā. Uz papīra iespiesto digitalizēt un publicēt ir viena lieta, taču, ja teksts jau digitāli dzimis, tad juridisko attiecību lauks jau ir cits. Mēs faktiski nevaram šos datus automātiski pārņemt kā obligātu bibliotēkas eksemplāru. Formāli ir jārespektē autortiesības un jāpērk licences līgums. Katrā ziņā mēs pie tā strādājam, un tiek apsvērta arī sociālo mediju arhivēšanas iespēja. Ziņu portāli vēl ir aptverami un tiek selektīvi arhivēti, taču šis ir nenormāls informācijas apjoms.

Nav iespējams uzkrāt visu par visu, tāpēc mani interesē, ko kolēģi šajā ziņā būs izdomājuši. Ir jāizvēlas fokusi. Viens piemērs, diplomāts Māris Riekstiņš man prasa, ko darīt ar apsveikuma izziņām, kuras viņš saņēma 2004. gadā, kad Latviju uzņēma ES un NATO. Tās joprojām ir viņa telefonā. Ja tās būtu rakstītas ar roku, tas būtu šedevrs!

Mēs uz Latvijas simtgadi bijām laimīgi, ja varējām kaut ko izvilkt un parādīt no tiem laikiem, bet mūsdienās tādos gadījumos sūta izziņas. Tas ir tas jautājums, ko ar to darīt, kā glabāt.

Lasīšanas paradums nav zudis

◆ **Aizvadītais gads** Bauskas, Iecavas, Pilsrundāles un Vecumnieku bibliotēkā; pērn lasītākie izdevumi

«Covid-19» infekcija ir mainījusi daudzu iestāžu ikdienā, darba specifiku un paradumus, tomēr Bauskas novada bibliotēkas arī šajā epidemioloģiski sarežģītajā laikā rūpējas par lasītājiem un piedāvā dažādas alternatīvas.

AIRIKA BALODE

Kāds bijis aizvadītais gads novada lielākajās bibliotēkās, kādi jauninājumi un specifika klientu apkalpošanā, kuru autoru grāmatas pērn bijušas lasītākās – to sarunās ar bibliotēku vadītājām skaidroja «Bauskas Dzīve».

«Tur roku uz pulsa»

Bauskas Centrālā bibliotēka, pieļaujoties «Covid-19» vīrusa noteiktajai situācijai, pērn atklāja grāmatu pakomātu. Tādējādi lasītāji bezkontakta veidā var saņemt grāmatas sev ērtā laikā un ārpus bibliotēkas darba stundām – pakomāts darbojas visu diennakti. Kad grāmata ievietota pakomātā, lasītājs saņem izziņu ar kodu un brīvā brīdī var doties pēc grāmatas. Savukārt izlasīto grāmatu nodošanas kaste pilsētā darbojas jau vairākus gadus.

Bauskas Centrālās bibliotēkas darbinieki Kalna ielā izveidojuši lielformāta izstāžu sienu, kur ir norādes par dažādām ar bibliotēku saistītām uzziņām. Aizvadītajā gadā par godu iestādes simtgadei Bauskas Centrālās bibliotēkas darbinieki sagatavoja informatīvu izdevumu sēriju «100 gadu gramu bibliotēkas». Tajā apkopota informācija par Bauskas Centrālās bibliotēkas vēsturi, attīstību un darbību, ir arī citas ziņas par laiku no 1922. līdz 2021. gadam. Interesenti izdevumu var atrast Bauskas Centrālajā bibliotēkā, šī mēneša laikā tas būs pieejams arī citās novada bibliotēkās.

Lai gan aizvadītais gads liedz vairāku klātienēs sarīkojumu organizēšanu, bibliotēkas darbinieki tomēr, kā paši saka, «tur roku uz pulsa» un turpina vairākus jau tradicionālus pasākumus – darbojas bērnu, jauniešu un vecāku žūrija, ir Bibliotēkas nedēļa, foto-konkursi, tikšanās ar rakstniekiem epidemioloģiski drošos apstākļos. «Protams, mēs esam kļuvuši ļoti aktīvi sociālajos tīklos,» lepojas Bauskas Centrālās bibliotēkas vadītāja Māra Kuļikauska. Viņa stāsta, ka pērn septembrī veiksmīgi izdevies aizvadīt Grāmatu svētkus, kas ik gadu pulcē pilnu Kultūras centra lielo zāli.

Māra Kuļikauska atzīst, ka valstī esošās situācijas un izsludināto ierobežojumu dēļ klātienēs apmeklējumu skaits bibliotēkā aizvadītajā gadā ir samazinājies. «Taču tie, kas grib lasīt, lasa, viņi nāk un jebkurā laikā atrod gaismu mūsu bibliotēkas logos,» tā M. Kuļikauska.

MĀRA KUĻIKAUSKA, Bauskas Centrālās bibliotēkas vadītāja. Bibliotēkas krājuma lielums – 46 011 vienību.

FOTO – IVARS BOGDANOVIS

Biežāk izsniegtie autoru darbi Latvijas bibliotēkās

Pērn bibliotēkās Latvijā visbiežāk izsniegti dzejnieces Ineses Zanderes un rakstnieces Daces Judinas darbi, agentūru LETA informēja biedrība «Autortiesību un komunicēšanas konsultāciju agentūra/Latvijas Autoru apvienība» (AKKA/LAA):

- I. Zanderes dzejoļu krājums «Bērnis, kas neiekrita», dzejoļu grāmata «Dieguburti» un grāmata «Iekšīna un ārīna» kopumā pagājušajā gadā izsniegti 992 reizes.
- Daces Judinas romāni «Sladzā», «Cietāks par dimantu», «Dēls» un «Lāsts» kopumā izsniegti 4254 reizi. D. Judinas un Artura Miņana romāni «Mēmais», «Viljnos», «Devītais» kopumā izsniegti 3033 reizes.
- Latviešu oriģinālprozas «Top 10» pirmo vietu ieņem Daces Rukšānes romāns «Krieva āda», kas izsniegts 1615 reizes, otrajā vietā ierindojies Māra Bērziņa romāns «Aizliegtais pianīns», kas izsniegts 1289 reizes. Savukārt trešajā vietā ir Leldes Kovalovas psiholoģiskais trilleris «Bezvēsts pazudušās», kas izsniegts 1231 reizi.

Pirmā pieredze attālinātā pasākuma rīkošanā

Edvarta Virzas Iecavas bibliotēkā pērn grāmatas izsniedza pēc iepriekšēja pieraksta pie galvenajām bibliotēkas durvīm, telpas lasītājiem ierobežojumu dēļ nebija atvērtas. «Protams, tas ietekmēja visu bibliotēkas dzīvi, kas attiecas arī uz pasākumiem, izstādēm un tamlīdzīgi,» stāsta E. Virzas Iecavas bibliotēkas vadītāja Aiva Avota-Zalstere.

Tomēr vasarā, ievērojot valstī esošos noteikumus un drošo režīmu, izdevās sarīkot dažus klātienēs pasākumus. Viens no tiem bija Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstīts projekts, kura laikā lasītājiem bija iespēja tikties ar rakstniecēm Ingunu Baueri un Daci Rukšāni. «Mēs redzējām, ka iedzīvotāji ir ļoti precīgi tikties klātienē un piedalīties pasākumā,» teic A. Avota-Zalstere, «atsaucība bija liela.» Tikšanās ar

rakstnieci Moniku Zili valstī esošās situācijas dēļ norisinājās platformā «Zoom», tā bija bibliotēkas pirmā pieredze attālinātā pasākuma rīkošanā. Bibliotēkas vadītāja atzīst, ka iecavnieku atsaucība nebija tik liela, kā cerēts, taču viņa šāda formāta sarīkojumā saskata ko labu: «Jauki, ka attālinātā pasākumā var piedalīties arī cilvēki no citām Latvijas pilsētām, iesaistījās arī kaimiņu novada iedzīvotāji.»

Pērn pavasarī Edvarta Virzas Iecavas bibliotēka realizēja projektu, uzņemot vairākus video ar vietējiem lasītājiem, kur viņi stāsta par mīļākajām grāmatām un lasīšanas paradumiem, lai iedvesmotu lasīt arī citus. Videosērijas iespējams noskatīties Edvarta Virzas Iecavas bibliotēkas «Facebook» lapā.

Bibliotēkas vadītāja atzīst, ka grāmatu izsniegšanas daudzums nav īpaši mainījies, taču klātienēs apmeklējumu skaits gan sarucis: «Grāmatu lasīšanas paradums nav zudis, un priecē tas, ka cilvēki šajā grūtajā laikā atradusi nodarbes, pie kurām viņi var atgriezties,» atzīst bibliotēkas vadītāja, «ja kādam iepriekš nebija laika lasīt, tad tagad ir ie-

spēja to darīt, saturīgi piepildot laiku.»

Trūkst čalošanas vakaros

Ari Pilsrundāles bibliotēkas vadītāja Aelita Ramane atzīst, ka valstī esošās situācijas dēļ netika rīkoti vairāki jau ierasti klātienēs pasākumi. «Ikdienas apmeklējumi arī tika ierēgti,» stāsta A. Ramane, «bibliotēkā vakaros vairs nebija dzirdamas čalas.» Par spīti situācijai bibliotēkā iegādātas jaunas grāmatas, izvietota reklāma sociālajos tīklos. ««Covid-19» lasīšanas prieku un ikdienu mazliet aplūsināja,» stāsta A. Ramane, «taču man bija laiks izveidot rundāliešu atmiņu grāmatu «Atmiņu upe plūst.» Grāmatas sastādīja un bibliotēkas vadītāja A. Ramane priecājas, ka izdevies laist klajā jau otro rundāliešu atmiņu grāmatu. Vīrusa noteikto ierobežojumu dēļ bijis vairākus laikus pārakstīšanai, drukāšanai, intervijām, skenēšanai un fotogrāfiju sagatavošanai.

Pērn Pilsrundāles bibliotēkā aktīvāk sūtītas grāmatas no citām bibliotēkām, piemēram, no Bauskas, Iecavas novada un pat Latvijas Nacionālās bibliotēkas. Bibliotēka lasītājiem izsniedza arī projektu «Trešais tēva dēls» e-grāmata

ALĒTA RAMANE, Pilsrundāles bibliotēkas vadītāja, atklāj, ka epidemioloģisko ierobežojumu laiks izbrīvējis dienas rundāliešu atmiņu grāmatas «Atmiņu upe plūst» sakārtošanai un izdošanai.

MĀRIETE BOŠA Vecumniekos.

AIVA AVOTA-ZALSTERE Iecavā.
FOTO NO «BAUSKAS DZĪVES»
ARHĪVA.

JAUNĀKO GRĀMATU izstādes bibliotēkās rīko regulāri.

pieejas datus, lai varētu lasīt elektroniski, atrodoties tālu prom no mājām. Pirmās mājāsdes laikā pie bibliotēkas bija galdiņš, lai lasītāji var saņemt grāmatas, izvairoties no tiešā kontakta. A. Ramane rīkoja arī izstādes, lai bibliotēka nebūtu tukša. Pērn Pilsrundāles bibliotēkai izveidotas divas nodaļas – Saulainē un Vecrundālē. Tur, tāpat kā Pilsrundāles bibliotēkā, grāmatu izsniegšanu un saņemšanu nodrošina automatizētā sistēma «ALISE4i», atvieglojot bibliotekāru darbu. «Covid-19» bibliotēkā ir mainījies ikdienas «mudžēšanu», stāsta A. Ramane, «klusums bija biedējošs, īpaši mājēžu laikā.»

«Tie, kas gribēja lasīja,» par lietotāju skaitu izsakās A. Ramane, «ir mazliet vairāk parādnieku, kas «Covid-19» apstākļu dēļ ir aizka-

vējušies ar grāmatu nodošanu.» Lasītāju skaitu Pilsrundāles bibliotēkas vadītāja vērtē kā stabilu, bet apmeklējums noteikti ir krities. «Mums, tāpat kā visām bibliotēkām, ir žēl, ka dažādu iemeslu dēļ mazinās inteligēnto lasītāju, kas ir 70+ gadus veci, skaits,» atzīst A. Ramane, «lasīšanas kultūra viņiem bija augstā līmenī.» Viņa skaidro, ka citām lasītāju grupām ir dažādas rūpes, tāpēc lasīšanai atliek mazāk laika.

Lasāmvielu izsniedza mājās
Vecumnieku bibliotēkas vadītāja Māriete Boša par aizvadīto gadu stāsta: «Gāja diezgan smagi, tāpat kā iepriekšējā gadā.» Viņa atzīst, ka «Covid-19» izplatība valstī ir ietekmējusi gan cilvēku skaitu, kas apmeklēja bibliotēku, gan arī

grāmatu atlasīšanu klātienē vairumtirzniecības bāzē «Latvijas Grāmata», kas pērn bija jāveic attālināti. «Druscīņi zaudejām, jo viņi visas grāmatas internetā neievieto,» stāsta M. Boša, «un tagad secinām, ka dažāda laba grāmata «pagājusi» mums garām.»

Metodiskais darbs Vecumnieku bibliotēkai visus gadus parasti tika aizvadīts kopā ar Bauskas Centrālo bibliotēku, taču «Covid-19» dēļ to nācās rīkot platformā «Zoom». «Tas tomēr zaudē savu efektivitāti,» attālinātos pasākumus vērtē M. Boša, «lai gan mēs darām vienu darbu, katrā vietā ir kaut kas citādāks, un, ja ar kolēģiem aprunāties, pārdomā, kā rīkoties.» Iepriekšējos gadus bibliotēka organizēja dažādus pieredzes braucienus, bet aiz-

vadītājā gadā ekskursiju nebija.

Vecumnieku bibliotēka lasītājiem grāmatas izsniedza mājās, lai nodrošinātu drošu to nodošanu un saņemšanu.

Rudenī bibliotēka organizēja pasākumu ārā – tas bija veltīts pie bibliotēkas loga augošam pilādzim. «Nāca lasītāji, kāda bija sagatavojusi pilādzu ievērojumu, cita – sukādes,» atceras bibliotēkas vadītāja M. Boša, «pieminējam dažādus ticējumus par pilādzim, bija ļoti interesanti.» Vecumnieku vidusskolas trešās klases audzēņiem Literatūras nedēļā organizēts sarīkojums «Rita lasījums», bet vairāk pasākumu esošās situācijas dēļ nav izdevies sarīkot.

Kad bibliotēkā «ienāk» jaunās grāmatas, tiek organizēta informācijas diena, kurā ierodas aptuveni pieci lasītāji, lai epidemioloģiski drošos apstākļos iepazītos ar jauno literatūru. «Bibliotēkā regulāri ir izstādes,» teic M. Boša.

2021. gadā Vecumnieku pagasta bibliotēkai apritēja 100 gadu. «Par godu šim notikumam parkā iestādījām sarkanlapu dižskābari,» stāsta bibliotēkas vadītāja, «bija plānots koncerts ar Valdi Zilveri, Gunti Skrastiņu un, iespējams, arī Rūdolfu Plēpi, taču pandēmijas dēļ tas nenotika.»

Lietotāju skaits Vecumnieku bibliotēkā parasti ir pāri tūkstošim, taču šogad ir nedaudz zem 700. «Uz Vecumnieku vidusskolu brauc daudz bērnu no Stelpes, Misas un citām vietām,» skaidro bibliotēkas vadītāja M. Boša, «kad bērni mācījas attālināti, viņu te, Vecumniekos, nebija, līdz ar to neapmeklēja arī bibliotēku.» ♦

UZZINĀI

Lasītāju iemīļotāko grāmatu «Top 5» Bauskas novada lielākajās bibliotēkās

● Bauskas Centrālajā bibliotēkā:

1. Nele Noihausa «Mātes diena»;
2. Dēlija Ouenta «Kur vēzi dziedā»;
3. Dace Rukšāne «Krieva āda»;
4. Dace Judina «Pēdas putekļos»;
5. Kara Hantere «Kāds no savējiem».

● Edvarta Virzas Iecavas bibliotēkā:

1. Lūsinda Raiļija «Septiņas māsas: Saules māsa»;
2. Kristīne Ulberga-Rubine «Kariete uz Santjago»;
3. Delfīne de Vigāna «Lojalitātes»;
4. Laura Vinogradova «Upe»;
5. Andris Kalnozols «Katendārs mani sauc».

● Pilsrundāles bibliotēkā:

1. Tabea Baša «Atgriešanās Kamēliju salā»;
2. Maija Migla-Strelča «Matildes gadsimts»;
3. Daiga Mazvērsīte «Mirgo mana Margarita»;
4. Melisa Hilla «Kafija ar mīlestību»;
5. Džūlija Veika «Sestdienas rīta skrējieni parkā».

● Vecumnieku bibliotēkā:

1. Agnese Lēdīga «Mirklis pirms laimes»;
2. Inīta Sila «Tango ar diviem misteriem V*»;
3. Lūsinda Raiļija «Mīlestības vēstules»;
4. Inguna Bauere «Eliza fon der Reke. Solī rītausmā»;
5. Džeina Hārpere «Dabas spēki».

Avots: Bauskas Dzīve

Datums: 11-01-2022

Esam par lasīšanu! E-grāmatu bibliotēka šodien svin savu trešo jubileju

Šodien, 7. janvārī, aprit 3 gadi, kopš Latvijas publiskās bibliotēkas ikvienam lasītājam piedāvā bez maksas lasīt latviešu autoru un tulkotos darbus e-grāmatas formātā tiešsaistē viedierīcē vai datorā.

3td e-grāmatu bibliotēkas pakalpojumu sistēmā nodrošina projekta pārvaldītājs Kultūras informācijas sistēmu centrs un platformas izstrādātājs informācijas tehnoloģiju uzņēmums «TietoEVERY» sadarbībā ar saturu veidotājiem – izdevniecībām «Apgāds Zvaigzne ABC», «Latvijas Medija», «Apgāds Mansards», «Jumava» un «Prometejs». Lasītājiem tiek piedāvāti ne tikai jaunākie izdevumi, bet arī pārdošanā vairs nepieejamas grāmatas.

Trīs gadu laikā 3td e-grāmatu bibliotēka ir krietni augusi un ieguvusi plašu lasītāju loku. No pilotprojekta dažās Latvijas bibliotēkās un 3td bibliotēkas atklāšanas dienas 2019. gada 7. janvārī, kad lasītājiem bija pieejamas 114 Zvaigznes ABC sagatavotās latviešu autoru e-grāmatas, trīs gadu laikā e-grāmatu bibliotēka ir izaugusi par e-pakalpojumu, ko augsti novērtējuši gan lasītāji, gan bibliotēkārā sabiedrība. 2019. gadā e-grāmatu bibliotēka saņēma apbalvojumu «Gada notikums Latvijas bibliotēkās».

Valmieras integrētajai bibliotēkai ir īpaša līdzdalība sasniegumā. 2018. gadā saņemtais tituls «Gada bibliotēka» lielā mērā sevi ietvēra novērtējumu par neatlaidīgo darbu, piedaloties projekta īstenošanā. 2020. gadā Olga Kronberga no Valmieras bibliotēkas kā projekta vēstnese ieguva titulu «Gada bibliotekāre». Kultūras ministrija informatīvās

kampaņas #Ekulturā ietvaros šo resursu iesaka izmantot, lai pandēmijas ierobežojumu laikā iedzīvotāji varētu turpināt saņemt kvalitatīvus kultūras pakalpojumus. Tā ir iespēja izmantot ērtu, pārdomātu un vienkārši lietojamu platformu drošā e-vidē un vienlaikus atbalstīt grāmatu autorus un izdevējus, patērējot legālu saturu.

Interesantākie fakti ir apkopoti infografikā. Pašlaik reģistrēti gandrīz 16 tūkstoši lietotāju. Pārlapoto elektronisko lapušu skaits pārsniedzis 50 miljonus. Izsniegumu skaits tuvojas 100 tūkstošiem. Lasītāji ir novērtējuši 3td e-grāmatu bibliotēkas priekšrocības, jo nav rindu, visas plauktos redzamās grāmatas vienlaikus var izmantot neierobežots skaits lasītāju. Mēneša laikā kopā pieejamo e-grāmatu skaits vienam lietotājam ir 18 e-grāmatas, vienlaikus var lasīt divas grāmatas. Šo iespēju aktīvi izmanto arī ārzemēs dzīvojošie – statistikas dati rāda, ka visvairāk lasa Lielbritānijā, Vācijā un ASV.

Šodien tiešsaistē aicinām pievienoties 3td.lv e-grāmatu bibliotēkas 3 gadu jubilejas svinībām. Visi laipni aicināti gūt iedvesmu virtuālajos pasākumos: plkst. 10.00 kultūras ministra Naura Puntūļa uzruna un apsveikums. Savukārt plkst. 14.00 norisināsies trīs virtuālas sarunas – ar 3td.lv lasītākās grāmatas autori, ar e-grāmatu lasītājiem un ar tehnoloģiju ekspertiem. Pasākuma ieraksts būs pieejams. Pieslēšanās saite – Valmieras bibliotēkas mājaslapā.

Kā pārsteigums tiks izsludināts konkurss lasītājiem par sirsnīgāko un interesantāko apsveikumu, un uzvarētāji saņems vērtīgas balvas. Aicinām Latvijas publisko bibliotēku lasītājus sagatavot virtuālus apsveikumus

3td bibliotēkai un publicēt tos sociālajos medijos – Facebook, Twitter un Instagram, pievienojot mirkļbirku #3td3gadi

Apsveikumus varēs publicēt visu mēnesi līdz pat 31. janvārim ieskaitot. Aicinām sveicējus izpausties radoši – tas var būt gan elektronisks attēls fotogrāfijas vai jebkura cita dizaina veidā (zīmējums, karikatūra, komikss), gan audio vai video ieraksts, kurā var būt izteikts novēlējums, var būt izteikts viedoklis par 3td bibliotēku, stāsts par kādu īpašu e-grāmatu vai arī par savu e-grāmatu lasīšanas pieredzi.

Valmieras novada bibliotēkas piedāvā reģistrēties bibliotēkās arī attālināti, lai nodrošinātu iespēju izmantot e-grāmatas un digitālos resursus. Sekojiet informācijai mūsu mājaslapā un nāciet, zvaniet vai rakstiet bibliotēkai, mēs jūsim ļoti gaidām un priecāsimies palīdzēt!

Olga Kronberga, Anete Bērziņa,
 Valmieras bibliotēka
 Infografikas dizainu veidojis
 «Apgāds Zvaigzne ABC»

Avots: Liesma
 Datums: 07-01-2022

E-grāmatu bibliotēkai trešā jubileja

LASĪŠANA
AIZRAUJ

INESE ELSIŅA

7. janvārī apritēja trīs gadi, kopš Latvijas publiskās bibliotēkas ikvienam lasītājam piedāvā bez maksas lasīt latviešu autoru un tulkotos darbus e-grāmatas formātā tiešsaistē viedierīcē vai datorā.

Trešā tēva dēla (3td) e-grāmatu bibliotēkas pakalpojumu Valsts vienotajā bibliotēku informācijas sistēmā nodrošina projekta pārvaldītājs Kultūras informācijas sistēmu centrs un platformas izstrādātājs informācijas tehnoloģiju uzņēmums „TietoEVRY” sadarbībā ar satura veidotājiem — izdevniecībām „Appgāds Zvaigzne ABC”, „Latvijas Mediji”, „Appgāds „Mansards””, „Jumava” un „Prometejs”. Lasītājiem tiek piedāvāti ne tikai jaunākie izdevumi, bet arī pārdošanā vairs nepieejamas grāmatas.

Izaugsme ir jūtama

Trīs gadu laikā 3td e-grāmatu bibliotēka ir krietni augusi un ieguvusi plašu lasītāju loku. No pilotprojekta dažās Latvijas bibliotēkās un 3td bibliotēkas atklāšanas dienas 2019. gada 7. janvārī, kad lasītājiem bija pieejamas 114 „Zvaigznes ABC” sagatavotās latviešu autoru e-grāmatas, trīs gadu laikā e-grāmatu bibliotēka ir izaugusi par e-pakalpojumu, kuru augsti novērtējuši gan lasītāji, gan bibliotekāri sabiedrībā. 2019. gadā e-grāmatu bibliotēka saņēma apbalvojumu „Gada notikums Latvijas bibliotēkās”.

E-grāmatas Kalsnavas bibliotēkā

Uzrunājot Kalsnavas pagasta bibliotēkas vadītāju Ilutu Puzāni, saņemu atbildi, ka arī viņa ik pa laikam pieslēdzas e-grāmatas formātam. — Trešā tēva dēla bibliotēka mūsu lasītājiem liek sevi disciplinēt, jo termiņš, kurā e-grāmata ir jāizlasa, ir īsāks, — uzsver vadītāja. — Lai pieslēgtos e-grāmatu bibliotēkai, nepieciešams publiskajā bibliotēkā izņemt autorizācijas datus. Bez tam, ja cilvēks vēlas lasīt e-grāmatu, tad fiziskajā bibliotēkā grāmatas jānodod laikā vai jāpiesaka lasīšanas pagarinājums, nedrīkst šai jomā būt parādu. Lai gan tas nav milzīgs apgrūtinājums, nevar tomēr teikt, ka e-grāmatu lasīšana mūsu pusē būtu populāra. Cerams, ka nākotnē aizvien vairāk cilvēki šim pakalpojumam pievērsīs uzmanību.

Iluta Puzāne uzsver, ka radošam procesam nepieciešama sakārtotāka atmosfēra, nevis nenoteiktība, mainība, pielāgošanās, kas mūsu dzīvē valda šobrīd. Foto no personiskā arhīva

Ceļojumā e-grāmatai ir priekšrocības

Bibliotēkas vadītāja e-grāmatas iesaka aktīvākajiem grāmatu lasītājiem, īpaši tiem, kuri ceļo. — Ja viņi atpūšas, piemēram, ārzemēs, nav jēgas stiept sev līdzī biezus sējumus, — komentē Iluta Puzāne. — Tā vietā populārās grāmatas var lasīt tiešsaistē. Viena lieta gan ir pamanāma — neraugoties uz tehnoloģiju attīstību, cilvēkiem vēl joprojām nepieciešama fiziskā grāmata. Cilvēki ilgojas pēc tradicionālā formāta, tāpēc daudzi e-grāmatas nelieto. Kaut autorizācijas datus mūsu lasītāji izmanto, lai paši apskatītu jaunumus vai ko pasūtītu bibliotēku informācijas sistēmā ALISE. Tāpat viņi izmanto Madonas bibliotēkas kopkatalogu, vēl citas datu bāzes internetā: [Letonika.lv](#), [LAD.lv](#), [Litumi.lv](#), [atlants.lv](#), [daba.lv](#), kā arī interneta resursus par ES.

Var tikt pie lasīšanas ātrāk

— Es pati e-formātā esmu lasījusi Lauras Vinogradovas darbus, — atklāj bibliotēkas vadītāja. — Fiziskā grāmata mūsu bibliotēkā bija izsniegta, cilvēku interese par jauno grāmatu bija liela, un sapratu, ka tik ātri piekļūt tai nevarēšu. Tad lasīju grāmatu tiešsaistē, kaut pašai arī daudz tuvāka ir fiziskā grāmata. Bez tam bieži vien e-grāmatu klāsts nenosedz, neapmierina manas intereses. Man tuvākas ir psiholoģiska rakstura grāmatas, tā saucamā pašpalīdzības literatūra. Nereti lasu krieviski no citiem e-grāmatu portāliem, kaut Trešā

tēva dēla e-grāmatu piedāvājumā ir arī filozofiska un psiholoģiska rakstura grāmatas, piemēram, Zanes Zustas un Diānas Zandes kopdarbs „Tarakāni manā galvā”, Arkādija Panca grāmata „Sarunas par laimi”, grāmatu sērijas „Cāļa zupa dvēselei” stāsti, kas palīdz atpazīt savus dvēseles noskaņojumus un atrast tiem risinājumus. Elektroniskā formāta piedāvājums līdz ar to ir gana plašs, kaut fiziskā grāmata aizvien vēl cilvēkiem ir tuvāka. Ir arī e-grāmatas jauniešiem, kaut esmu novērojusi, ka jaunatne grāmatas lasa angļu valodā.

Bibliotēka apkalpo visus

Jautāta, cik lasītāju ir Kalsnavas pagasta bibliotēkā, noskaidroju, ka pagājušā gada nogalē tādi bija 278. — Negatīvu iespaidu atstāja kovida laika ierobežojumi, pandēmijas „lokdauns”, — komentē Iluta Puzāne. — Tobrīd bibliotēku cilvēki nevarēja apmeklēt klātienē, bet viņiem sagatavotie materiāli tika izsniegti pie durvīm. Vairāk grāmatas lasīja gados vecāki cilvēki, jaunieši — mazāk. Šobrīd bibliotēka strādā „zaļajā režīmā”, tomēr cilvēki, kuriem sertifikāta nav, tāpat var saņemt pakalpojumu — viņi telefoniski pasaka, ko vēlas, un vajadzīgo nogādājam dažādos veidos — ar kaimiņu palīdzību, noliekot pie durvīm vai citādi.

Ir vispusīgas intereses

Iluta Puzāne bibliotēku nozārē strādā nepilnus desmit gadus. — Strādājot bibliotēkā, var integrēt dažādas lietas, kas apgūtas kursos un pieaugušo apmācībā, — aizdo-

mājas Iluta. — Es, piemēram, attālināti piedalījos scenāriju veidošanas kursos, ko vadīja Lauris Gundars. Tās bija plašākas mācības, kurās aplūkoja lugu scenāriju veidošanas principus, tika analizētas filmas un lugas. Uzzinātais palīdz, runājot ar cilvēkiem, jo viss jau ir saistīts, reālslokam jābūt iespējami plašam.

Apkalpo lasītājus arī Aiviekstē

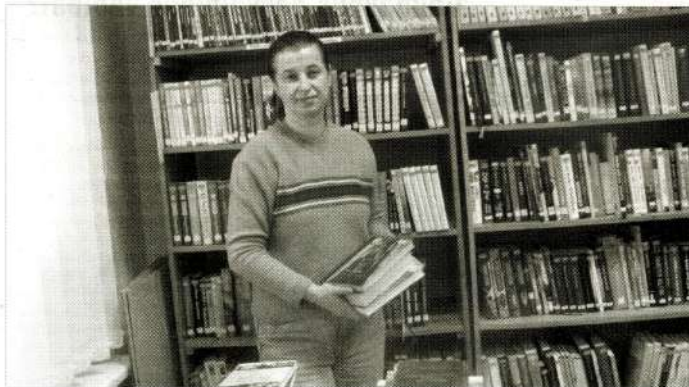
Vienreiz nedēļā Iluta Puzāne dodas uz Aivieksti, kur vasarā tika atklāts grāmatu izsniegšanas punkts. — Aiviekstē ir apdzīvota vieta, ap 300 cilvēku, viņiem pakalpojums jāsniedz tuvāk mājai, ne tikai Jaunkalsnavā. Uz jaunizveidoto centru trešdienās dodas cilvēki, kuri vēlas lasīt grāmatas, izdrukāt sertifikātus, samaksāt maksājumus, tur ir pilns bibliotēku pakalpojumu klāsts. Ir jaunākā literatūra, periodiskie izdevumi, bieži kaut ko arī pamainu. No periodikas pieprasīti ir „Levas” grupas žurnāli, arī „Paticšā Dzīvē”, „DEKO”, „Lauku Māja”, populārzinātniskie izdevumi „Ilustrētā Pasauls Vēsture”, „Ilustrētā Zinātne”, viss, kas saistīts ar pašizziņu, arī dārza darbiem.

Rudeni jaunizveidotajā centrā tika atklāta novadnieka Aivara Kluša gleznu izstāde (attēlā), kas apskatāma joprojām. — Darbos parādās Latvijas un Francijas ainavas, kas gleznotas ar akrilu, kopumā *padsmi* bildes, — komentē vadītāja. — Bibliotēkai šai ēkā atvēlēta viena telpa, bet kopumā tas ir multifunkcionāls centrs, kurā ir izstāžu zāle, paredzēts, ka darbosies bērnu un jauniešu speciālisti, sociālie darbinieki. ■

Avots: Stars

Datums: 11-01-2022

Grāmata dzīvos mūžīgi

Autors foto

Augšdaugavas novada Liksnas pagastā darbojas bibliotēka ar tūkstošiem grāmatu, kuras "saimniece", pat neraugoties uz daudzo lasītāju pārvietošanos uz interneta telpu, kurā tie ir pasākuši lasīt elektroniskā formā publicētos izdevumus, ir stingri pārliecināta: grāmata, kuru var paņemt rokā, dzīvos tik ilgi, kamēr vien pastāvēs cilvēce.

Anatolijs Krilovs

Drukāta grāmata sniedz ne tikai zināšanas – pats galvenais, ka tā rada pašas grāmatas klātbūtnes sajūtu lasītāja rokās un arī dāvā neatkārtojamo tipogrāfijas smaržu.

DZIMTĀS SAKNES NO LIKSNAS

Optimismu un noskaņojumu tik cerīgām domām un pozitīvam skatam uz nākotni sniedz tos apstākļi, kas pašlaik bibliotēkas uzskaitē ir ap 200 lasītāju, un apmēram puse no tiem ir regulāri šīs zināšanu un informācijas krātuves apmeklētāji, kas mūsu laikos nemaz nav tik maz.

Par to "Latgales Laikam" pastāstīja pagasta bibliotēkas vadītāja Elita Poljakova, kura strādā šajā amatā nu jau gandrīz 2 gadus: "Nelielas izmaiņas lasītāju

skaitā –cerams gan, tikai uz laiku – ir nesusi covid pandēmija. Pagaidām apmeklētāju ir mazāk. Mūsu iedzīvotāji ir atbildīgi un disciplinēti, tāpēc viņi sargājas sanākt kopā, lai lieku reizi nepakļautu sevi riskam inficēties. Tāpat ir arī ar bērniem. Iepriekš viņi šeit ne tikai interesējās par grāmatām, bet arī labprāt komunicēja savā starpā. Tagad viss ir pieklusis."

Bērnu "svētkojošumi" uz zināšanu un informācijas "templi" novērojami pārsvarā vasarās, kad zēni un meitenes masveidā brauc uz laukiem atpūsties pie savām vecmāmiņām un vectētiņiem. Pagasta pārvaldē arī ir izveidots īpašs publiskā interneta piekļuves punkts, kur bērniem ir dota iespēja gan lasīt grāmatas, gan pārrunāt savā lokā savas, bērnu problēmas.

Elita Poljakova

Kā atzīst pati Elita, viņas bibliotēkāra stāžs nav visai liels: līdz bērnu (Raimonda, kuram tagad ir 15 gadi, un Ričarda, kurš ir 10 gadus vecs) piedzimšanai jaunā sieviete paguva pastādēt bibliotēkā Naujienē, bet pēc bērnu dzimšanas Elita kādu laiku strādāja grāmatnīcā Daugavpilī. Viņai izdevies arī attālināti pabeigt bibliotēkuru kvalifikācijas celšanas kursus, kas, pēc pašas bibliotēkas vadītājas atziņas, ir ievērojami paaugstinājis viņas profesionālo zināšanu līmeni.

Jāpiebilst, ka tieši Liksnas pagasta dzīli gremdētas Elitas dzimtas saknes. Šeit dzīvoja viņas vecāki, kuru atdusos vieta ir pagasta teritorijā. Elitas māte, Matilda, arī piedzima un uzauga tajā pašā vietā, kur šī materiāla varone.

KATRS LASA TO, KAS PAŠĀM TĪK

Sabrdī bibliotēkas grāmatu fondu veido aptuveni 7 tūkstoši dažādu izdevumu vienību, galvenokārt daiļliteratūras un bērnu literatūras laucīnā. Ir gana daudz klasikas gabalu, kuru klāsts pamatā orientējas

uz skolu programmas saturu. Mūsdienu daiļliteratūru galvenokārt pārstāv romāni, tostarp par romantiskām tēmām, un detektīvliteratūra – kuru gan lasa pārsvarā sievietes. Vīrieši dod priekšroku grāmatām un žurnāliem par maksākerēšanu, dažādas tehnikas apskatiem, ainavu dizainu, mājāsaimniecību remantu un renovāciju un to labiekārtošanu, kā arī galdniecību. Runājot par specializēto literatūru, vislielākais pieprasījums ir pēc vēstures grāmatām, turklāt ne tikai par Latvijas, bet arī pasaules vēsturi. Lasītājus interesē arī literatūra par psiholoģiskajām un sociālajām attiecībām starp cilvēkiem, jo īpaši starp vīrieti un sievieti. Kas attiecas uz bērniem – pēc Elitas novērojumiem, atšķirībā no vecākās paaudzes, kad viņi paši vēl bija bērni, mūsdienu atvasēm ir jau pavisam citi varoņi: "Tas nebūt nozīmē, ka mūsdienu bērni būtu sliktāki vai labāki – vienkārši, gluži tāpat kā viņu grāmatu varoņi, viņi ir savādāki. Tas pats attiecas arī uz animācijas filmām.

Mēs dažreiz brīnāmies: nu kā viņiem ir interesanti lasīt vai skatīties to vai citu grāmatu, vai šo vai citu multfilmu? Bet tāda nu ir mūsdienu bērnu paaudze, kuri nākuši pavisam citādā laikā. Viņi ir jāsaprot."

Vidējais lasītāju vecums ir aptuveni 35-50 gadi. Tiesa, gadās izņēmumi, kas pārsteidz vispatikamākajā un negaidītākajā veidā un var kalpot par piemēru citiem bibliotēkas apmeklētājiem.

NEKAD NAV PAR VĒLU

Elita zin pastāstīt, ka viņai pagastā ir kāda kaislīga lasītāja, kura savos gandrīz 90 gadus vislabprātāk studē literatūru par kosmosu, astronomiju un Visuma uzbūvi. Turklāt viņa, pateicoties savas radniecības palīdzībai un atbalstam, ņem no bibliotēkas nevis tādas grāmatas par šo tēmu, kas sarakstītas viegli populārā un saprotamā valodā, bet gan ļoti nopietnu autoru publikācijas – tādu, kuriem ir akadēmiskie grādi un kuri pazīstami visā pasaulē. Piemēram, minētā pagasta ilgdzīvotāja nesen papēmusi no bibliotēkas grāmatu angļu valodā, ko sarakstījis teorētiskais

fizikālis, kosmologs un astrofizikālis, Kembridžas universitātes teorētiskās kosmoloģijas centra zinātniskais vadītājs Sirvens Viljams Hokings – arīdanz Kembridžas Universitātes matemātikas profesors (nu jau viņšaulē – red. piez.)

Elita ļoti lepojas ar šādiem lasītājiem un min viņus kā piemēru ne vien pārējiem bibliotēkas apmeklētājiem, bet arī visiem cilvēkiem: "Tas tikai norāda, ka sirmgalve pastāvīgi pilnveido savas zināšanas, pat neskatoties uz jau krieto vecumu. Viņa ar savu aizrautīgumu pierāda, ka nekad nav par vēlu to darīt, Var redzēt, ka šo nebūt vairs ne jauno sievieti patiesi interesē, kādā pasaulē viņa dzīvo un kāda vieta mūsu dzīvē ir pasaulē telpas un Visuma uzbūve."

Lielākā daļa bibliotēkā esošo grāmatu ir latviešu valodā, bet grāmatas arī krievu un citās valodās. Ir arī daudz tulkojumu no krievu uz latviešu valodu.

Īpašu vietu ieņem retie izdevumi, kuru vecums ir ap simts gadiem. Tie, lai gan jau nobružāti un gana palietoti, savā veidā pārraida mums tā laika garu. Tas ir īpaši sajūtam, jaņemot šādas grāmatas rokās. Taču to bibliotēkā ir pavisam nedaudz, tās paredzētas īpašam cientiņu lokam un tiek uzglabātas atsevišķi, ar īpašu rūpību.

Grāmatu fonds tiek pastāvīgi atjaunināts, ņemot vērā pieprasījumu un lasītāju intereses, pateicoties Augšdaugavas novada domes finansialajam atbalstam no budžeta līdzekļiem. Jaunās grāmatas izvēlas un iegādājas pati bibliotēkare.

Un visbeidzot, pats galvenais un svarīgākais jautājums, kuru mēs uzdevām Elitai Poljakovai: vai nav tā, ka augsto digitālo tehnoloģiju un sociālo tīklu laikmetā grāmatas būs lemts vienkārši izzust no mūsu ikdienas? Pareizāk – vai mēs turpināsim ņemt tās rokās, šķiršit un likt grāmatzīmes starp lappusēm, izbaidot vienlaicīgi arī to unikālo tipogrāfisko smaržu, kā tas bija pirms globālā Timekļa ienākšanas mūsu dzīvē?

Pēc mūsu sarunu biedres stingrākās pārliecības, grāmata dzīvos tik ilgi, kamēr vien pastāvēs cilvēce.

Avots: Latgales laiks

Datums: 11-01-2022

Panteļējeva dvēseles grāmatvedība

Avots: SestDiena
Datums:07-01-2022

Viens no 90. gadu redzamākajiem politiķiem
Andrejs Panteļējvs par literatūru un literatūras burbuli,
Nerona laulībām un par savām attiecībām ar politiku

EGĪLS ZIRNIS, FOTO – KRISTAPS KALNS

Atgriezies atpakaļ, tu atrodi sevi citādu – šos vārdus Andrejs Panteļējvs saka nevis par savu pieredzi politikā, kur viņš 90. gados bija viens no redzamākajiem un preses karikatūristu iecienītākajiem publiskajiem politiķiem, tai skaitā Nacionālās drošības komisijas vadītājs 5. un 6. Saeimā un arī *Latvijas*

ceļa Saeimas frakcijas vadītājs. Panteļējvs to saka par grāmatu lasīšanas pieredzi. Nupat apgāds *Zvaigzne ABC* izdevis viņa eseju krājumu *Andrejs Panteļējvs intīmi... par grāmatām*, kurā Andrejs stāsta, kā pēc viena sava politikas posma beigām un privātās dzīves samezglotiem ir no jauna atklājis lasīšanas prieku. Precīzāk, dažādu daļlitteratūras grāmatu lasīšanas prieku. Un pēc tam arī

prieku, ko dod sarunas un rakstīšana par izlasīto.

Vispār lasīšana ir prieks, ko mums neviena pandēmija nevar atņemt. Bet pavīsam politikas posmu savā dzīvē Panteļējvs nav noslēdzis.

Cik gadu vecumā tu iemācījies lasīt?

Vēsture par to klusē, bet domāju, ka agri – atceros, ka jau pirms skolas lasīju *Pasaku par Diegabiksi*, tā bija viena no manām pirmajām grāmatām. Viena no skaistākajām dāvanām, ko dabūju Jaungadā, bija Žila Verna biezā grāmata *Kapteīņa Granta bērni* ar gravīrām, to sāku lasīt turpat pie eglītes.

Nevarētu teikt, ka pusaudža gados es būtu bijis fanātisks lasītājs, lai gan lasīju daudz. Bet tad aizgāju uz 1. vidusskolu, nokļuvu 1. vidusskolas lepnības garā un nolēmu, ka vairs nelasišu kaut kādu «vulgāro literatūru», lasīšu tikai Hesi, Kafku un tamlīdzīgus autorus. Tāda intelektuālā augstprātība mums iestājās. Līdz ar to daudzus literārus darbus, ko citi sen lasījuši, es tikai tagad atklāju.

Tagad lasi ne tikai «smago» literatūru?

Tagad esmu atklājis visas literatūras burvību un sapratis, ka principā vajag lasīt jebko. Gan intelektuālus romānus, gan banālus un sentimentālus, detektīvus, fantastiku, šausmu romānus... Tagad nav tādu darbu, par kuriem es teiktu: nē, to es nelasišu.

Visas pasaules grāmatas izlasīt nevar, tātad kaut kāda izvēle jātaisa.

Izvēle ir ļoti interesants jautājums. Cilvēks tomēr izvēli veic, vadoties no savas iepriekšējās pieredzes un informācijas. Līdz ar to ir risks, līdzīgi kā tu nonāc feisbukburbulī, nonākt literatūras burbulī, kad tu lasi to, par ko tev ir kāds draugs stāstījis vai kāda autoritāte izteikusies. Šajā sakarā man radās ideja – ieteikums bibliotēkām izveidot plauktu *Aklais randiņš ar grāmatām*. Tajā plauktā būtu grāmatas, bet visas būtu apvilktas, nebūtu redzams ne grāmatas nosaukums, ne autors. Atnāc uz bibliotēku, paņem vienu grāmatu, kuru gribi, un paņem arī vienu «aklo randiņu», apņēmoties to izlasīt. Tāds aklais randiņš, protams, būtu riskants, jo tevis paņemtā grāmata var izrādīties baigais mēsls, bet, no otras puses, varbūt grāmata tev atklās ko jaunu, ko līdz tam neesi zinājis.

Vai tad tu visas grāmatas izlasi līdz galam?

Kauns atzīties, bet dažas neizlasu. Pamatā tomēr cenšos izlasīt. Es tam pieeju drusku kā darbiņam – darbam priekš sevis, tāpat kā gargabala skriešana Mežaparkā, kad tie kilometri jānoskrien, kaut arī varbūt ir noriebies un negribas.

Bet dzīve jau nav bezgalīga.

Tā diemžēl ir problēma. Es gan esmu iemācījies lasīt ātri, divās dienās grāmatu izlasu, ja vien nav ļoti bieža. Tas saistīts ar attālināto darbu, kad daudz laika pavadu mājās, arī sociālos kontaktus pašlaik īpaši >

neattīstītu, tad man lasīt grāmatas sanāk. Bet vispār tā lasīt sāku pirms kādiem diviem gadiem, kad aizgāju no politikas un nonācu tukšumā.

Kad tu aizgāji no politikas?

Uzskatu, tajā brīdī, kad Zaļo un Zemnieku savienība (ZZS) zaudēja vēlēšanās un man beidzās darbs pie Andas Čakšas Veselības ministrijā. Pēc tam sāku strādāt privātā kompānijā. Aizgājis no politikas, jutos, kā uzkārts gaisā. Kaut kā man trūka, kaut kas niezēja, bet politikā galīgi vairs negribējās iet atpakaļ.

To tu godīgi saki?

Pilnīgi godīgi. Uz kādu laiku pārvācos dzīvot pie sava dēla un vedeklas, un dēls man teica: «Sāc lasīt grāmatas, citādi tu te staigā apkārt un domā visādas drūmas domas par vecumu un dzīves bezjēdzīgumu.» Tā arī darīju – sāku lasīt, un pamazām tas aizgāja. Godīgi runājot, politikā būdams, lasīju samērā maz, tikai kaut kādus vēsturiskus darbus.

Kad sāki vairāk lasīt, tad uzreiz sāki arī rakstīt savas domas par izlasītajām grāmatām?

Uzreiz ne. Bet, meklējams lasāmu grāmatu ieteikumus, biju atradis feisbukgrupu *Izcilas grāmatas*, pie tās pieturos joprojām. Tajā grupā raksta par visādām grāmatām, ne tikai par izcilām, tāpēc vienubrīd bija doma, vai nevajadzētu mainīt grupas nosaukumu, bet palika pie tā, ka nemainīs. Grupa ir liela, kādi pāris tūkstoši cilvēku. Tā kā, tur izvēloties grāmatas, lasīju arī citu komentārus par tām, uzskatīju, ka man ir pienākums arī no savas puses kaut ko par izlasītajām uzrakstīt. Sākumā rakstīju maz un paviršāk, bet tad konstatēju, ka tāda rakstīšana ir labs manas dvēseles grāmatvedības veids. Kad ir juku laiki un cilvēks jūtas depresīvs, ļoti svarīgi ir sakārtot savu iekšējo grāmatvedību. Rakstīšana par izlasītajām grāmatām man kļuva par tādu veidu. Sākumā bez kādas domas par feisbukgrupā uzrakstītā apkopošanu grāmatā, bet tad sekojoši komentāros sāka rakstīt, ka man vajadzētu savas piezīmes izdot, adresēja šos mudinājumus Vijai Kilblokai, un viņa bija tā, kas man ieteica tādu grāmatu izdot.

Glūži viss tevīs feisbukgrupā rakstītais jau grāmatā nav?

Pilnīgi viss ne. Man ir tāds princips nerakstīt par grāmatām, kuras man riebjas. Varbūt kādam tā grāmata patīk, un kāpēc lai es viņam bojātu garastāvokli ar kādām riebīgām piezīmēm?

Ši tava piebilde ir diezgan svarīga, jo, lasot tavu Andrejs Panteļejevs intīmi... par grāmatām, rodas sajūta, ka tu katrā grāmatā atrodi kaut ko labu.

Es tiešām cenšos katrā kaut ko atrast. Dažai te ir tas labais ar varu izspiests, speciāli meklējot. Bet ir dažas grāmatas, kuras es nevaru izlasīt līdz beigām, un par tādām es arī nerakstu.

Nekad nepasaki par kādu saslavētu grāmatu, ka tā nekur neder?

Nu, pēc asiņainajām politiskajām cīņām manī ir kaut kāds mierīgums attīstī-

IR SLAVENAIS STĀSTS PAR ULISU, KURU NEVIENS NAV IZLASĪJIS, BET KURU VISI ENTĀS REIZES MĒĢINA LASĪT UN MOKĀS

jies. Jāteic, tās grāmatas, par kurām es neesmu uzrakstījis, pamatā ir mūsdienu latviešu autoru grāmatas. Jo vecās jau parasti izvēlies tādas, kas ir izturējušas laika pārbaudi, tur ir maz iespēju uzdukties kaut kam tādām, kas tevī nosit vēlēšanos lasīt. Latviešu mūsdienu literatūrā ir arī dažas tādas grāmatas, kuras es neizlasīju līdz galam, lai gan tā nav slikta literatūra. Piemēram, Ingas Žoludes romāns *Vendenes lotospuķe* par Jāni Poruku. Nesaku, ka tā ir slikta grāmata, bet tā tik totāli sagrāva manas ilūzijas par Poruku, ka par to biju stipri apvainojies uz autori... Nē, viņa pie tā nav vainīga! Bet Poruks man vienmēr ir bijis baltais tēls...

Un neko citu tu par viņu negribi ziņāt.

Es jau diemžēl uzziņāju, izlasīju pietiekami tālu, bet negribu to vairot. Ja cilvēkam ir izveidojies priekšstats par Poruku no Cibiņa, no Pērļu zvejnieka, un stāsta *Sirdsšķīstie ļaudis*, diez vai viņš prēcāsies, ja tas sagrūs... Bet kāpēc tu man nejaudā, kāpēc es lasu?

Jā, ko tu iegūsti no daiļliteratūras lasīšanas?

Lasīšana man, pirmkārt, palīdz izjust pasaules skaistumu – pie pasaules piekļūstot ne tikai dabu, ārējo pasauli, bet arī jūtas, intelektu. Literatūra tomēr ir māksla, un, lai kā arī daži rakstnieki necensotos, tas skaistums tur ir. Pats drukātais vārds ir ļoti skaists, man patīk uz to skatīties, drukāts vārds ir kā glezna. Tāpēc drūmos brīžos, dzīves pārmaiņās, kādas man arī bija, viena lieta, pie kuras var pieturēties, ir pasaules skaistums. Pasaule tomēr ir skaista. Dostojevskis teica, ka skaistums izglābs pasauli. Tas palīdz izglābt arī pazudušas vai nomaldījušās dvēseles.

Otra lieta – tīri loģiski domājot, lasīšana papildina tavu pieredzes arsenālu. Tavai personīgajai pieredzei blakus nostājas arī citu cilvēku pieredze, citas jūtas, citas emocijas. Tas tavā skapī sakrājas, un tavai domāšanai, kas lielā mērā ir atkarīga no tā, kas uzkrājies tavās smadzenēs – pieredzē, atmiņās, sapņos –, paplašinās apvārsnis. Atmiņas kaut kur pat saplūst kopā ar izlasītajām grāmatām, atmiņu lauks palielinās.

Vai ir grāmatas, kuras tu pārlassi?

Jā, esmu pārlassījis dažas jaunībā lasītas grāmatas.

Vai to vajag darīt?

Vajag. Piemēram, nesen izlasīju Tomasa Manna *Doktoru Faustu* un konstatēju, ka lasu to stipri savādāk, nekā lasīju jaunībā. Tas nenozīmē, ka jaunībā bija slikti to lasīt, bet kā fenomenoloģijas piekritējs uzskatu, ka mēs uz visu skatāmies, kā saka Heidegers, ar intencionalitāti. Tas nozīmē, ka tu skaties nevis vienkārši kā plīks objektīvs, bet ar visu savu pieredzi, domām, vērtējumiem. Tātad iznāk, ka gandrīz vai divi dažādi cilvēki lasa to grāmatu – es jaunībā un es vecumdienās.

Ir slavenais stāsts par *Ulisu*, kuru neviens nav izlasījis, bet kuru visi entāses reizes mēģina lasīt un mokās. Man jāatzīstas, ka jaunībā, kad parādījās Dzintara Soduma tulkojums, es tam netiku cauri. Tagad lasīju *Ulisu*... un arī netiku cauri. Saprotu, ka intelektuālā sabiedrībā es ar šo apgalvojumu būtu ļoti nepopulārs, bet kaut kur grāmatas vidū sāku domāt: bet vai man to vajag – visu laiku mocities? Tad *Ulisu* atstāju. Varbūt vēl pēc gadiem pieciem saņemšos un tomēr izlasīšu.

Ir jau arī grāmatas, kuras var lasīt tikai jaunībā.

Man viena *Izcilu grāmatu* grupas biedre, mazliet jaunāka par mani, rakstīja, ka tagad paņēmusi Zentu Ērgli palasīt. Saproti, ir jālasa tas, kas tevi iepriecina, un nevajag mocities ar kompleksiem, ja tas, kas tevi iepriecina, ir lubene, bērnu grāmata vai šausmīgs trilleris. Cilvēks, lasot Zentu Ērgli, var uz brīdi iegremdēties atpakaļ savā bērnībā. Es gan Zentu Ērgli pārlassi neesmu mēģinājis. *Vinnijs Pūks* ir tas, ko ik pa brīdim pašķirstu un palasu. Šajā sakarā nevarēju palasīt Riharda Bargā *Nemodernajās Slampes meitenēs* fragmentus, kur Pūks drāžas ar Sivēnu. Var būt jēlības, tagad tas ir pats par sevi saprotams, ka jaunajos romānos jābūt jēlībām, bet ir zināmas robežas. Bet tā ir mana problēma, citam varbūt tie fragmenti par Pūku un Sivēnu liekas smieklīgi.

Krievijas žurnālists Aleksandrs Nevzorovs, kurš tagad vairs neaizstāv Padomju Savienību, ir teicis, ka viņam daiļliteratūra neko nedod, tikai zinātniskā.

Tas ir normāli. Cilvēki ir dažādi. Ir cilvēki, kas pasaules skaistumu atrod tikai caur mūziku, nevis caur rakstītu vārdu. Vai caur glezniecību, caur dabu... Tas nav nekas sliktis. Sliktis ir kas cits – ja cilvēks nav pat pamēģinājis. Lai kaut ko saprastu, ir jāpamēģina, tāpēc uzskatu, ka vecākiem bērniem bērnībā ir varbūt pat jāpiešpiež lasīt. Ja nu galīgi neies, tad neko, bet lai nav tā, ka bērns nav pat īsti atklājis šo grāmatu telpu, neviens viņu nav ar to iepazīstinājis.

Kā tev ar taviem bērniem šajā ziņā ir gājies?

Ļoti labi, viņi ir baigie lasītāji. Esmu gan viņus arī mocījis, jau mazā vecumā devis Hamsuna *Badu* lasīt un vēl šo to li-

NACIONĀLĀS DROŠĪBAS KOMISIJAS PRIEKŠSĒDĒTĀJS. Andrejs Pantelējevs
7. Saeimā, pensiju likuma grozījumu pieņemšanas laikā.
1999. gads

FOTO - ILMĀRS ZNOTIŅS

dzīgu, varbūt bišķiņ pārspilējis. Dēls Oskars pamatā lasa audio, austiņās...

Klausāmgrāmatas. Kā tu lasi? Konservatīvi?

Jā, tikai drukātas grāmatas. Man nepatīk internetā lasīt, lai gan droši vien drīz tā būs jādara. Pagaidām man papīrs un rakstītais vārds ļoti patīk, vecās grāmatas ieskaitot.

Stāstus vēl raksti?

Rakstu, bet, tā kā vairākas reizes esmu par to runājis, negribu vairs runāt, pirms neesmu uzrakstījis.

Kad uzrakstītā izdošana varētu notikt? Jau šajā gadā?

Jā. Bet tā būs dailliteratūra, tās nebūs politiskās atmiņas. Mani šajā sakarā cilvēki tiranizē, nesen satiku uz ielas Aivaru Markotu, viņš man: «Ko tu raksti visādas muļķības? Uzraksti, kā tur bija, tu labāk zini, kā tur bija, kad Krištopans atkāpās...», un tā tālāk. Nejūtu pagaidām nekādu iekšējo vēlmi rakstīt par politisko vīrtuvi. Nejūtu, un viss.

Bet atmiņa jau nav no akmens, ir lietas, kas ar laiku aizmirstas.

Ļoti labi, ka aizmirstas. Varbūt ir lietas, kas jāaizmirst, vai tad ne? Man ir sešdesmit gadu. Negribu izskatīties pēc vīra, kas sev uz muguras nes baigo vezumu;

knapi vilkdamies. Nevajag man to. Esmu nolēmis, ka vēl kādi gadi jānodzīvo, dzīvi izbaudot un darot to, kas man patīk, nevis stiepjot uz muguras visus tos gadus, kur bija gan labais, gan sliktais, gan riebīgais, gan naidīgais, gan draudzīgais – viss kas.

Kā tu bez politikas iztiec?

Drusku jau politikas adrenalīnu dabūju caur literatūru.

Vai tad to tā var dabūt? Politikā tu redzi, ka kaut kas notiek tāpēc, ka tu to esi izdarījis.

Politikā nemaz tik bieži neredz, ko esi izdarījis! (*Smejas.*) Tik vienkārši tas nav. >

Bet intrīgu, kas politikā rada adrenalinu, – to tu vari iegūt, izlasījis Jū Nesbē skandināvu detektīvu ar baisiem noziegumiem un lielu spriedzi.

Bet es neesmu pilnīgi izslēdzis varbūtību politikā vēl ko padarīt. Šobrīd man noskaņojumi mainās.

Šogad ir Saeimas vēlēšanas. Nekan-didēsi?

Nē. Es labāk esmu politikas padomnieks. Slepēnpadomnieks, kardināls. (*Smaida.*) Publiskajā politikas putrā man negribas līst.

Vai publiskā politika sabojā jebkuru tēlu?

Kurš tagad ir labais tēls politikā? Nosauc vienu.

Tagad visi ir sadalījušies pa burbuļiem, kas vienam labs, tas citam ne.

Tur tā lieta. Vienā burbulī tu esi briesmonis, tur nāk ārā visādi kompromati, sacerētus kompromatus ieskaitot. Pietika man iet strādāt uz Satversmes aizsardzības biroju, kad jau *kompromat.lv* par mani uzrakstīja visu iespējamo, ieskaitot to, ka esmu homoseksuālists... Bet politika jau nav solomāksla, tas ir komandas darbs. Lai kaut ko darītu politikā, ir jāatrod komanda.

Vai Krievijā politika nav jau kļuvusi par Putina solomākslu?

Tas ir virspusējs viedoklis. Domā, Putins visus lēmumus pieņem tikai no savas galvas? Nesaku, ka Putins ir marionete, bet tur noteikti ir komanda.

Ja Putina pēkšņi vairs nebūtu, vai Krievijas politika mainītos?

Domāju, ka nemainītos. Vārbūt tas pat ir mērķis – visu uzmanību sakoncentrēt uz viņu. Ja nebūs smagas dažādu elites grupu savstarpējās cīņas, tad, domāju, nekas daudz nemainīsies arī pēc Putina.

Tātad Krievija, kā bija impēriška, tā paliks? Neizveidosies tur Rietumu tipa valsts?

Rietumu tipa valsts vairs nav tik burvīgs un pievilcīgs jēdziens, kā likās pirms 30 gadiem. Visur notiek divainas krīzes.

Kad tu šīs krīzes pamanīji? 90. gados vai šajā gadsimtā?

Šajā gadsimtā. 90. gados mēs bijām izvirzījuši sev mērķi – Eiropas Savienība un NATO – un, lai ietu uz šo mērķi, neļāvām sevi novirzīt ar kādām blakusparādībām. Kad jau esi kļuvis kluba biedrs, tad kluba iekšpusē sāc manīt... Bet postmodernisma un metamodernisma vilnis jau sākās pamazām. 80. gados tika likts teorētiskais pamats – Fuko, Deridā, Barts, hierarhijas nojaukšana un aizstāšana tikai ar varu, absolūtās patiesības neesamība, visa relativitāte.

Tagad lasu Zigmunda Skujiņa 2005. gadā izdotās *Paralēlās biogrāfijas*, tur Skujiņš aizfilozofējas arī par pasauli un saka: postmodernie cilvēki domā, ka tas ir kaut kas baigi jauns, ko viņi tagad izcīnā un ievieš, bet tas nav nekas jauns. Tas bija jau Romas impērijā, kad Nerons lau-lājās ar savu zirgu. Senāts tam negribēja piekrist, un tad Nerons teica: es varu pre-

MIERĪGUMS PĒC POLITISKAJĀM CĪŅĀM. Grāmatas *Andrejs Pantelējevs intīmi... par grāmatām* autors atrod labus vārdus par katru izlasīto daiļdarbu, latviešu mūsdienā autorus ieskaitot

cēties ar zirgu tāpēc, ka es to gribu! Ap-mēram tā, kā tagad vīrietis pasaka: es esmu sievietē tāpēc, ka es to gribu. Zigmunds Skujiņš saka: tas viss jau reiz ir pārdzīvots, tikai nav zināms, kā šoreiz tas beigsies.

Bērnišķīgā kreisuma slimība kapitālismā.

Hierarhiju nojaukšanu sāka jau Niče un Marks. Dieva nāve, kas simbolizē absolūto vērtību nāvi.

Bet, ja tu konstatē Dieva nāvi, tu jau nevari pēc tam teikt: izliksimies, ka Viņš nav miris.

Jā, lai gan attiecībā uz Niči esam ne-taisni, citējot tikai vārdus «Dievs ir miris». Viss Niče teikums jāizlasa: Dievs ir miris, uz mūsu rokām ir Viņa asinis, un nezin' kā mēs tās nomazgāsim. Tātad Niče arī pasludina cilvēku par Dieva slepkavu. Tās asinis mēs arī nevarējām nomazgāt: Pirmais un Otrais pasaules karš, rokas mirka asinīs.

Tavs aktīvais laiks politikā sakrita ar

brīdi, ka Rietumi bija uzvarējuši aukstajā karā, Fukujama pasludināja vēstures beigas. Tagad viņš pats no tā ir atkāpies. Vai transformācija no Rietumu uzvaras līdz autoritāru lielveļu atdzimšanai bija neizbēgama, vai arī tas ir kādu kļūdu rezultāts?

Kāpēc vispār runāt par kļūdu vēsturē? Vēsture ir tāda, kāda tā ir. Protams, daudzi cilvēki pieļauj kļūdas, bet – vai Napoleons varēja izvairīties no stulbības uzbrukto Krievijai? Vai Hitleris varēja izvairīties no stulbuma sākt karu pārāk vēlu, lai ziemā iestīgtu pie Maskavas? Notika tā, kā notika.

Vai Latvijai būtu jāpaliek Eiropas Savienībā?

Mums jau nav, kur sprukt. Ir jāpaliek, tikai jāskatās, kurp tā virzās, jāvirza savas idejas. Nevajag arī pārspīlēt, nav jau tā, ka Rietumu pasaulē valda tikai kreisās no-metnes popzvaigzne Slavojis Žižeks. Ir arī Džordans Pītersons no pretējās no-metnes.

Kāda ir tava attieksme pret vakcināciju?

Vakcinācija ir normāls process, tas tikai parāda, no kā cilvēki baidās – no jauņa veida atkarībām. Viņi to izpauž antivaksēru kustībā, lai gan vakcinācijai ar atkarību nav nekāda sakara.

Bet te var visādas katastrofu teorijas būvēt. Var jau būt, ka cilvēka ģenētiskais kods ir izsmēlis savas imunitātes iespējas, katrs nākamais vīruss būs nāvējošāks un mēs izmirsim kā dinosauri – ir hipotēzes, ka dinosauri gāja bojā nevis komētas trieciena rezultātā, bet infekcijas dēļ. Var jau būt, ka mūsu civilizācijas kopējais laiks pamazām iztek.

Tikmēr politiķi labprātāk risina pseidoproblēmas.

Nevis risina – viņi instrumentalizē fiktīvas problēmas savu mērķu sasniegšanai. Paši viņi labi zina, ka tas ir bulšits. Pēc Deridā, vienīgā loģiskā hierarhija ir varas hierarhija. Kam ir vara, tam ir taisnība – tā ir visīsākā un visskaidrākā postmodernisma definīcija.

Kas notiks rudenī Saeimas vēlēšanās?

Nedomāju, ka būs lieli pārsteigumi. Skatos uz skaitļiem. *Jaunajai Vienotībai* turas labs reitings, viņi dabūs diezgan daudz, neskatoties uz visu. Liela daļa to cilvēku, kas aizgājuši vakcinēties, apzināti vai neapzināti identificē sevi ar valdību. Šlesers sāka par ātru, viņa videoklipi jau kļūst garlaicīgi. Vārbūt ZZS tā uzvilksies, ka tiks valdībā.

Un pseidoprobļemu partijas *Progresīvie* un *Attīstībai/Par!* ievēlēs, neraugoties uz to, kā tās saimnieko Rīgā? Un arī trakie atkal dabūs savus 20 procentus Saeimā?

Dabūs. Man jau sen liekas, ka vēlēšanas nav tas instruments, kas kaut ko radikāli maina.

Vai vispārējās vēlēšanu tiesības agrī vai vēlū nenoved pie sociālisma?

Es teiktu, ka tās noved pie populisma.

Populists ir politiķis, kas tev nepatīk.

Nē, populists ir politiķis, kas man nepelnīti patīk. Tādu mums diemžēl ir daudz, ar Gobzemu sākot.

Vai demokrātija pasaulē nesāk zaudēt autoritārisma?

Ja raugās uz Ķīnas ekonomisko izaugsmi, kas daudziem šķiet labs paraugs, un postmodernistu loģisko attīstību, tas virzās uz totalitārisma – atcelšanas kultūra, cenzūra... Džordans Pītersons savu cīņu sāka ar Kanādā pieņemto likumu, kurā bija aizliegts lietot konkrētus vārdus.

Cilvēki vienmēr ir sapņojuši par vienlīdzību, bet ir atšķirība starp iespēju vienlīdzību un rezultātu vienlīdzību. Vienlīdzību rezultātos demokrātija nevar panākt, tad ir jāievieš totalitārisms. Demokrātijā cilvēki nevienādojas.

Jā, pašreizējā virzība garīgajā un mentālajā sfērā ved pie diktatūras. Bet cīņa nav galā. Universitātes mostas, sāk notikt diskusijas, konflikti.

Tu savulaik vadīji *Latvenergo* «trīs

POLITIĶI INSTRUMENTALIZĒ FIKTĪVAS PROBLĒMAS SAVU MĒRĶU SASNIEGŠANAI

miljonu lietas» parlamentārās izmeklēšanas komisiju un esi izteicies, ka «triju miljonu» lieta kā tanks pārbrauca tavai dzīvei.

Protams, tā mani ietekmēja. Toreiz mani satrieca tieši *Dienas* pozīcija. Biju gaidījis vairāk solidaritātes manai darbībai. Izmeklēšanas komisijas ziņojumā jau uzvārdi ir pateikti.

Vai tagad Latvijā vēl ir tādi ekonomiskie klani, kādi bija 90. gados un šā gadsimta sākumā – Valmieras grupa, Ventšpils?

Lai izveidotos klans, ir jābūt naudas iegūšanas mehānismam, caur kuru klans sevi uztur. Latvijā tādu nopelnīšanas iespēju vairs nav. Nevar viens valsts uzņēmums vairs pārskaitīt miljonus advokātam, kā Koemecs to izdarīja... Latvija ir tik bērnišķīga, ka mums pat īstas organizētās noziedzības nav. Īsta organizētā noziedzība izteikta faktiski bez slepkavībām. Lasvegasa ir viena no drošākajām pilsētām.

Vai Latvijas attīstībā 90. gados tika piejautas kādas lielas kļūdas?

Nevis kļūdas, bet «vai ar pašreizējo pieredzi es darītu ko savādāk». Ģeopolitisku kļūdu nebija, es arvien vēl neredzu alternatīvu Baltijas valstu dalībai Eiropas Savienībā un NATO; ja tas netiktu izdarīts, mēs tagad būtu jau Baltkrievijas līmenī.

Kas attiecas uz iekšpolitiku, mēs devām pārāk lielu varu «džordžtauniešiem». Līdz ar to kapitālisms tika ieviests, teiksim tā, ļoti arhaiskā veidā, pēc Ādama Smita, ka tirgus neredzamā roka pati visu sakārto, vajag tikai atjaunot privātpašumu. Pasaule no šā principa jau bija aizgājusi, «neredzamā roka» tomēr tā īsti vairs nestrādā. Sociālie regulējumi ir nepieciešami.

Savādāk bija jāveic privatizācija (nesaukšu tagad uzvārdus, kuri negodīgi sagrābās). Arī sociālā politika ilgi neparādījās dienaskārtībā.

Vai PSRS militāros pensionārus nevarēja dabūt prom uz Krieviju?

Nevarēja, Jeļcinam tas bija sentimentāla jautājums. Vajadzēja ātri dabūt ārā Krievijas armiju, negribējām to sarežģīt ar pensionāru jautājumu.

Kas ar Krievijas un Rietumu attiecībām notiek tagad? Putins ir uzvarējis?

Nē, tagad isti neviens nevienu nav uzvarējis. Nesaprotu tās pēdējo dienu runas, ka Putins ir uzvarējis. Ko tad viņš ir

uzvarējis?

Panācis, ka ASV prezidents ar viņu runā.

Runāts ir visos laikos. Neesmu tām lietām rūpīgi sekojis, bet man liekas, ka Krievijas attīstībai, tāpat kā Ķīnas attīstībai, ir sava dzelzaina loģika, mums tikai liekas, ka tur ir neprognozējamība. Krievija, protams, būs spēcīga supervalsts, cerēt, ka tā noies dibenā, ir grūti. Attiecības ar Rietumiem ir jāatrod balanss, kā Hruščova laikā tas tika atrasts starp ASV un PSRS, bet, lai dabūtu balansu, Hruščovam vispirms vajadzēja sarīkot Kubas krīzi. Nedomāju, ka šobrīd situācija ir nopietnāka nekā Kubas krīzes laikā.

Atrastā balansa rezultātā kubieši ilgus gadus netika vajā no sociālisma.

Rietumu pasaulei tagad lielākā problēma ir nevis Krievija vai Ķīna, bet savas mājas. Kā saka Džordans Pītersons: pirms tu sakārto pasauli, sakārto savas mājas. Žižeks viņam oponent: ja ārā ir bardaks, es savas mājas nevaru sakārtot.

Žižeks pēc tāda arī izskatās.

Jā, izspūris, degunu rausta... Rietumu civilizācijai jāteik skaidrība, kurp mēs ejam un kur gribam nonākt. Bet tik bezcerīga tā lieta nav.

Vēl visi pieminekļi nav nogāzti un universitātes pārdēvētas?

Nē, nē. Bet arī Žižekā ir jāieklausās. Domāju, savu komunistiskumu viņš drusku uzspēlē. Viņš arī atziņš, ka Padomju Savienība bija ļoti slikts eksperiments, nežēlīgs un citsirdīgs.

Tāpat viņš uzskata, ka ir iespējams arī labs sociālisms?

Viņš apgalvo, ka kapitālisms ir sevi izsmēlis, un min faktus, kas to apliecina: vides problēmas, migrācija...

Tava audzmeita Justīne Panteļejeva arī ir politikā. Vai strīdaties?

Uzskati mums ir atšķirīgi. Bet arī jaunās paaudzes uzskatu atšķirību nevajag pārspīlēt. Tas, pirmkārt, ir visos laikos dabisks jaunās paaudzes rebelisms pret vecāko paaudzi. Otrkārt, nekritiska uzņēmība pret to modi, kas nāk no Rietumiem, – tāpat kā mēs, vecie, bijām pārcentīgi Eiropas direktīvu pieņemšanā. Tāpat jaunie būtībā dara to pašu, ko reiz darījām mēs.

Nevajag atdalīt Latviju no kopējās Rietumu civilizācijas. Kas notiek tur, tas atbalsojas pie mums.

Kas tur notiek? Vakarcemes noriets?

Tas ir prognozēts vairākas reizes. Interesanti, kas stāsies vietā? Romas impērijas noriets, kas sākās no Nerona laulībām ar zirgu, beidzās ar Bizantiju un ar kristīgās ticības pasludināšanu par oficiālo reliģiju, viduslaiku aizsākumu. Tāpat pen-dele varētu iet uz jauniem viduslaikiem, kuriem ir gan savas sliktās, gan labās pusēs. Bet grūti pateikt, kādas korekcijas ieviesīs jaunās tehnoloģijas, visas tās smadzeņu saslēgšanas ar datoriem...

Latvietis tādi čipkontrolei neļausies, viņš negribēs, lai kāds cits var izsekot, kur ir viņa slepenās sēņu vietas.

Es ceru!●

Balvu Centrālajā bibliotēkā – novadpētniecības lasījumi, grāmatomāts un iespēja rakstus saņemt elektroniski

Inga Kalva-Miņina

Godinot prāvesta Alberta Budžes (1930–1957–2017) atceri, Balvu Centrālā bibliotēka aicina pētniekus pieteikties dalībai konferencē «Novadpētniecības lasījumi prāvesta Alberta Budžes piemiņai». Tēmu loks nav ierobežots, tas ietver jebkuru pētnieku interesējošu jomu, kuras izpētes teritorija ir Balvu novads, informē bibliotēkas bibliogrāfe Novadpētniecības lasītavā Sarmīte Vorza. Lasījumi norisināsies 2022. gada 26. janvārī. Tajos piedalīties varēs, gan ierodoties klātienē Balvu Novada muzejā (Brīvības iela 46, Balvi), gan arī pieslēdzoties attālināti, izmantojot tiešsaistes platformu «Jīts». Pieteikties var līdz 2022. gada 9. janvārim, aizpildot elektronisko reģistrācijas formu (<https://ej.uz/irhc>). Pieteikuma forma un lasījumu nolikums pieejams mājaslapā www.balvurcb.lv (jautājumu un neskaidrību gadījumā rakstiet uz e-pasta adresi sarmite@balvurcb.lv).

No novembra Balvu Centrālā bibliotēka saviem lasītājiem piedāvā izmantot mūsdienīgu un ērtu pakalpojumu – grāmatas un preses izdevumus pasūtīt un izņemt pakomātā jeb grāmatomātā.

«Ideja par pakomātu gaisā virmoja jau vairāk nekā gadu. Nepieciešamība pēc bezkontakta grāmatu saņemšanas nostiprinājās pandēmijas dažādo ierobežojumu ilgstošajā laikā. Šobrīd paši apšaudam ar šo jauno «kolēģi» un iepazīstinām ar to lasītājus,» stāsta Sarmīte, piebilstot: «Vārda *grāmatomāts* izcelsme ir pakalpojuma nodrošinātāja izdomājums. Un tas ir lielisks, vai ne?»

Grāmatomāts piedāvā iespēju saņemt izvēlēto grāmatu lasītājam ērtā laikā, turklāt, kā stāsta Sarmīte, pasūtījumu veikt ir ļoti vienkārši – bibliotēkas tiešsaistes katalogā jāatzīmē iespēja «Vēlos saņemt pakomātā» vai arī grāmatu var pieteikt, piezvanot uz abonementu. «Apstrādājot pieprasījumu, bibliotekāres sakomplektē literatūru, un uz norādīto tālruna numuru pienāk izziņa. Lai izņemtu sūtījumu, jāievada visi izziņā saņemtie simboli, – līdzīgi kā jebkurā pakomātā. Savukārt pie bibliotēkas ieejas durvīm ir Grāmatu nodošanas kaste. Esam priecīgi būt lasītājiem vēl pieejamāki!»

Balvu Centrālās bibliotēkas lasītavā ir izveidota mape «Ieskaties! Balvu reģions presē», kurā, izšķirstot saņemtos preses izdevumus, bibliotēkas darbinieki ievieto sakopētos materiālus par Balvu reģiona cilvēkiem, pasākumiem, notikumiem. Lasītavas apmeklētāji labprāt pārskatīja šos materiālus, interesējošos rakstus lūdza nokopēt. Laikā, kad lasītavu klātienē nedrīkstēja apmeklēt, tika rasts risinājums, kā nodrošināt lasītājus ar aktuālo informāciju, proti, raksti tika ieskenēti un nosūtīti uz lasītāju e-pasta adresēm.

«Sāku ar pašiem uzticamākajiem saviem lasītājiem, kuriem lasītāju datus bija norādīta e-pasta adrese. Pēc saņemtajām labajām atsauksmēm un cilvēku ieinteresētības saraksts tagad ir krietni papildināts, klāt pieliekot arī abonementa lasītājus, un šobrīd rakstus no lasītavas saņem ap 180 cilvēku. Bibliotēkas direktore pārsūta rakstus iestāžu vadītājiem. Cilvēkus iepriecina iespēja izlasīt par savējiem,» stāsta Balvu Centrālās bibliotēkas lasītavas vadītāja Ināra Bobrova.

Rakstus, kuros tiek vēstīts par Balvu reģiona cilvēkiem un vietām, iespējams saņemt elektroniski, rakstot uz e-pasta adresi: lasitava@balvurcb.lv

Avots: Vietējā Latgales

Datums: 23-12-2022

Sadala divu bibliotēku mantu

IEVA VILMANE

Saldus novada bibliotēkās kārtējā inventarizācija atšķiras no citiem gadiem.

Izmaiņas tāpēc, ka rudenī pagastu bibliotēkas zaudēja autonomas iestādes statusu un iekļāvās tagadējās Saldus novada bibliotēkas struktūrā. Tas nozīmē, ka gada sākumam ierastu inventarizāciju vairs neorganizē pagastu pārvalžu darbinieki, bet Saldus novada bibliotēkas darbinieces. Viņām būtiski noskaidrot, kāda ir jauno struktūrvienību faktiskā saimniecība un salīdzināt to ar dokumentos uzrādīto.

Pārbaude pirmo reizi nenotiek Rubas pagasta bibliotēkas filiālē Līkupēnos un Satīķu bibliotēkas atzarā Gaiķos — kopš 1. decembra tur bibliotēkeros pakalpojumus pašvaldība vairs nenodrošina. Šajās dienās abu slēgto iestāžu mēbeles un aprīkojumu sadala starp atlikušajām 22 bibliotēkām, jo Rubā un Satīķos ne visam pietiek vietas.

Saldus novada bibliotēkas direktora pienākumu izpildītāju Aiju Mežiņu neizbrīna Līkupēnu un Gaiķu bibliotēkas slēgšana — cilvēkiem abas vajadzēja tik reti, ka pašvaldības ieguldījums bija lielāks par atdevi.

Bibliotēku statistika strauji reaģē uz izmaiņām iedzīvotāju plūsmā, taču tas nenozīmē, ka mazai iestādei nav nākotnes. Piemēram, Zirņu pagasta Būtnāros bibliotēkas darba apjoms pieaug, pateicoties jauniem kaimiņiem, vairākām pirmsskolas izglītības iestādes *Sienāzītis* grupām. ■

ILLUSTRĀTĪVS ATTĒLS NO PEXELS.COM

Avots: Saldus Zeme

Datums: 13-01-2022

Dagdas bibliotekāre Ilona Bronka saņem Voldemāra Caunes balvu

Inga Kalva-Miņina

Par saņemto augsto novērtējumu Ilona teic, ka «tas nav tikai mans, bet visas Dagdas bibliotēkas, it īpaši Bērnu nodaļas, kolektīva kopējais darbs»

26. novembrī Liepājas pilsētas Centrālās zinātniskās bibliotēkas 244. gadskārtas konferences otrajā daļā tika paziņoti Voldemāra Caunes balvas «Gada bibliotekārs darbā ar bērniem un jauniešiem» uzvarētāji. Šogad balvu saņēma Dienvidkurzemes novada Kalēņu pagasta bibliotēkas vadītāja Elita Jaunzeme un arī Latgales pārstāve – Krāslavas novada Dagdas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļas vadītāja ILONA BRONKA.

Liepājas Centrālā zinātniskā bibliotēka no 2007. gada izsludina konkursu Voldemāra Caunes balvai «Gada bibliotekārs darbā ar bērniem un jauniešiem», kuru piešķir reizi gadā bibliotekāriem, kuri vispārliciecinotāk, aktīvāk un sekmīgāk veicina jaunās paaudzes iesaistīšanu bibliotēku pakalpojumu izmantošanā, motivējot bērnus un jauniešus vairāk lasīt, mācīties un attīstīt savas radošās spējas.

I. Bronka balvu piešķirta par radošo darbību, aktīvu un sekmīgi veicinot bērnu un jauniešu iesaistīšanu bibliotēkas pakalpojumu izmantošanā, īpaši darbojoties ar bērniem un jauniešiem. Kā laikrakstam «Vietējā Latgales Avīzē» atklāj Ilona, tad viņa vēl joprojām nevar noticēt, ka ir ieguvusi šo nozīmīgo balvu: «Emocijas ir grūti izteikt vārdos. Bet gribu uzsvērt, ka tas nav tikai mans, bet visas Dagdas bibliotēkas, it īpaši Bērnu literatūras nodaļas, kolektīva kopējais darbs. Jūtos gandarīta, novērtēta.»

Ilona bibliotēkā strādā jau 29 gadus un atzīst, ka grāmatas un to lasīšana ir sirdij tuva nodarbe jau kopš bērnības. «Mājās bija daudz grāmatu, jo aizrautīga lasītāja bija mamma, un es centos neatpalikt,» stāsta Ilona. Tāpat viņa atceras: «Mācoties lauku skolā, visi lasījām grāmatas, pateicoties bibliotekārei. Viņa bija gan sākumskolas, gan ģeogrāfijas, gan deju skolotāja. Bibliotēkā mani pārsteidza plauktu daudzums ar grāmatām. Pirmā grāmata, ko izlasīju, bija «Rīkīķī piedzīvojumi». Šī grāmata tagad ir pārizdota, un nekas jau nav mainījies – tā ir tikpat krāsaina un interesanta.»

Izrādās, arī pati Ilona pēc profesijas ir sākumskolas skolotāja, un šajā darbā gūtās zināšanas lieti noder, strādājot bibliotēkā: «Esmu arī apvienojusi darbus gan skolā, gan arī bibliotēkā. Šobrīd skolā nestrādāju, tomēr ikdienas darbs ir saistīts ar bērniem.» Sarunas laikā Ilona atklāj, ka bibliotekāra profesija ir ļoti daudzpusīga:

«Mūsdienu bibliotēkas sen vairs nav vieniīgi grāmatu krātuves, tā ir kā intelektuāls brīvā laika pavadīšanas centrs, komunikācijas platforma, vieta mācību norisēm, meistarosānai, daiļradei. Lai neatpaliktu no izmaiņām, kas notiek mūsu sabiedrībā, bibliotekāriem ir pastāvīgi jāmācās. Mūsdienu bibliotekāriem jāprot strādāt ar jaunākajām informācijas un komunikācijas tehnoloģijām un biroja tehniku, jābūt labām komunikācijas spējām ikdienas darbā ar dažādām lietotāju auditorijām, jāpiemīt radošumam. Šobrīd platformā Zoom notiek dažādi kursi un semināri, kuros piedalāmies. Ir jābūt arī labam psihologam, pedagogam, citreiz nākas atlikt sagatavoto scenāriju un improvizēt. Sākumskolas skolotājas darba pieredze palīdz strādāt ar bērniem.»

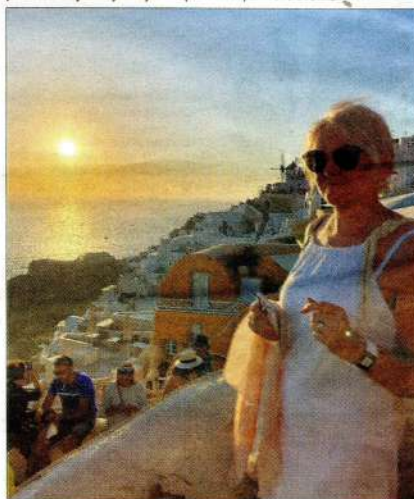
Lai arī Covid-19 situācija ir izmainījusi arī bibliotēku ierasto ikdienas ritmu, kā stāsta Ilona, tad, pateicoties mūsdienu tehnoloģijām, tiek uzrunāti mazie lasītāji, piemēram, bērnu darza bērniem Zoom platformā reizi mēnesī tiek stāstīts par jaunākajām grāmatām: «Mēs atradām veidu, kā no šīs situācijas tikt laukā. Mums ir arī laba sadarbība ar Aleksandrovas pamatskolu, nākamajā gadā ir iepilnots katru mēnesi bērniem tiešsaistes platformā Zoom prezentēt grāmatas, lasīt priekšā pasakas.»

Šogad sadarbībā ar kolēģiem izgatavota īpaša gada spēle «Putrenvuordu vuocelēte», kas atspoguļo tieši Dagdas puses latgaļiešu valodas vārdus. Dagdas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļai ir arī savs blogs: <http://dagdasbernubiblioteka.blogspot.com/>, notiek radošās meistarklases, kas tiek pielāgotas arī virtuālam formātam, pateicoties projektam, telpas ir aprīkotas ar mūsdienu un modernām tehnoloģijām. «Mēs – Dagdas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļa – ejam līdz laikam. Esam saņēmuši pozitīvas atsauksmes no lasītājiem, kuri dzīvo Rīgā. Bērnu literatūras nodaļas trauslākā mērķauditorija ir bērni un jaunieši, tāpēc svarīgi nepažaudēt darba mūdrumu un komunikācijas prasmes,» saka Bērnu literatūras nodaļas vadītāja, kura mazajiem lasītājiem iesaka izlasīt lietuviešu rakstnieces Rasas Dmučovskienes grāmatu «Skudriņa Kāpēcīte».

Runājot par apbalvošanas pasākumu, Ilona teic, ka tas bijis ļoti skaists un ļoti noorganizēts pasākums. Īpaši iedvesmojoši esot bijuši Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centra

Mirkļis no apbalvošanas pasākuma – Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centra vadītāja, Voldemāra Caunes balvas žūrijas komisijas priekšsēdētāja Silvija Tretjakova (no kreisās) un Ilona Bronka

Ilonai patīk ceļot. Arī konkursā iegūto naudas balvu Ilona plāno izmantot, dodoties ceļojumā uz Grieķiju vai Spāniju

vadītājas, Voldemāra Caunes balvas žūrijas komisijas priekšsēdētājas Silvijas Tretjakovas pozitīvie vārdi, kas apliecināja, ka viņa ir godam nopelnījusi šo balvu.

Ilona stāsta, ka viņai ir daudz iedvesmas avotu: bibliotēka, grāmatu lasīšana, dejošana, ģeogrāfija. «Man ļoti patīk ceļot, katru vasaru mēģinu kaut kur doties. Esmu pabijusi daudzviet Eiropā, bet sirdij tuvākā ir Spānija,» viņa

stāsta. Arī konkursā iegūto naudas balvu Ilona plāno izmantot, dodoties ceļojumā uz Grieķiju vai Spāniju. Jāuzsver, ka savos ceļojumos Ilona ne tikai izbauda saules siltumu, bet arī iepazīst citu tautu kultūru un apmeklē arī bibliotēkas. Tāpat viņa iedvesmo arī rokdarbi (jo īpaši patīk tamborēt), ar prieku kopj savu daiļdarzu, kurā zied daudz rožu, kas ir viņas mīļākie ziedi. ■

Avots: Vietējā Latgales
Datums: 10-01-2022